

Рахункова палата України

**ВИСНОВКИ
ЩОДО ВИКОНАННЯ
ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ
ЗА ПЕРШЕ ПІВРІЧЧЯ 2015 РОКУ**

Київ 2015

З М І С Т

I. Загальні підсумки виконання державного бюджету й економічної діяльності.....	3
II. Доходи державного бюджету.....	8
III. Видатки державного бюджету та кредитування.....	13
IV. Фінансування державного бюджету та державний борг.....	26
V. Міжбюджетні трансферти та місцеві бюджети.....	32
Висновки.....	40
Пропозиції.....	41

Відповідно до вимог Бюджетного кодексу України і Закону України „Про Рахункову палату”, Рахункова палата затвердила Висновки щодо виконання Державного бюджету України за перше півріччя 2015 року.

Висновки Рахункової палати підготовлені на основі квартального звіту про виконання Державного бюджету України, місцевих бюджетів та зведеного бюджету станом на 01.07.2015, поданого Державною казначейською службою України Рахунковій палаті листом від 04.08.2015 № 12-08/488-20285, звітних та інформаційно-аналітичних даних Міністерства фінансів України, Державної фіскальної служби України, Державної казначейської служби України, Національного банку України, Державної служби статистики України, Фонду державного майна України.

I. ЗАГАЛЬНІ ПІДСУМКИ ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ Й ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. За перше півріччя 2015 року доходи державного бюджету загалом становили 244 млрд 694,1 млн грн, або 48,2 відс. річного плану (507 млрд 541,8 млн гривень). Видатки державного бюджету здійснені в сумі 245 млрд 674,9 млн грн, або 42,8 відс. річного плану (573 млрд 528,4 млн гривень).

До загального фонду державного бюджету надійшло доходів у сумі 232 млрд 405,8 млн грн, або 110,1 відс. плану на січень – червень (211 млрд 34,6 млн грн) і 49,0 відс. річного плану (474 млрд 745,7 млн гривень). Видатки загального фонду становили 234 млрд 18,5 млн грн, або 91,9 відс. плану звітного періоду (254 млрд 518,0 млн грн) і 43,5 відс. річного плану (537 млрд 566,7 млн гривень).

До спеціального фонду державного бюджету зараховано доходів у сумі 12 млрд 288,3 млн грн, або 37,5 відс. річного плану (32 млрд 796,1 млн гривень). Видатки спеціального фонду становили 11 млрд 656,4 млн грн, або 32,4 відс. річного плану (35 млрд 961,6 млн гривень).

Державний бюджет загалом виконано з дефіцитом у сумі 2 млрд 109,2 млн грн, або 2,7 відс. річного плану (77 млрд 196,6 млн грн), у тому числі загальний фонд – 838,2 млн грн, або 1,9 відс. плану на перше півріччя (43 млрд 207,3 млн грн) і 1,4 відс. річного плану (61 млрд 953,0 млн грн), спеціальний фонд – 1 млрд 271,0 млн грн, або 8,3 відс. річного плану (15 млрд 243,6 млн гривень).

Загальний обсяг фінансових ресурсів державного бюджету становив 404 млрд 248,0 млн грн, у тому числі надійшло доходів на суму 244 млрд 694,1 млн грн, отримано надходжень для фінансування бюджету – 157 млрд 887,8 млн грн, повернено кредитів – 1 млрд 666,1 млн гривень.

Фінансові ресурси державного бюджету спрямовані переважно на здійснення видатків – 245 млрд 674,9 млн грн, погашення державного

боргу – 75 млрд 405,3 млн грн, придбання цінних паперів – 47 млрд 704,0 млн грн, надання кредитів – 2 млрд 794,5 млн гривень.

Загалом залишок бюджетних коштів, що обліковується на рахунках державного бюджету, з початку року зріс на 36 млрд 38,1 млн грн, або 97,2 відс., і на 01.07.2015 становив 73 млрд 131,4 млн грн, при цьому загального фонду – збільшився на 46 млрд 504,7 млн грн – до 46 млрд 579,0 млн грн, спеціального фонду – зменшився на 10 млрд 466,6 млн грн – до 26 млрд 552,4 млн гривень.

1.2. Скорочення ділової активності в усіх видах економічної діяльності призвело до зменшення реального валового внутрішнього продукту в січні – червні 2015 року, за оцінкою Рахункової палати, на 15,8 відс., що майже втричі перевищує показник, врахований при визначенні державного бюджету, – 5,5 відсотка. До кінця поточного року на динаміку ВВП позитивно впливатиме ефект низької бази порівняння. Водночас головними ризиками нестабільності економіки є ескалація військових дій на сході країни і погіршення кон'юнктури зовнішніх сировинних ринків, пов'язане насамперед з падінням світових цін на метали й агропродукцію.

При визначенні показників державного бюджету на 2015 рік враховано основні прогностичні макропоказники економічного і соціального розвитку, схвалені постановою Кабінету Міністрів України від 22.12.2014 № 709, зі змінами і доповненнями, внесеними урядовою постановою від 14.02.2015 № 76. Стан виконання цих показників наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

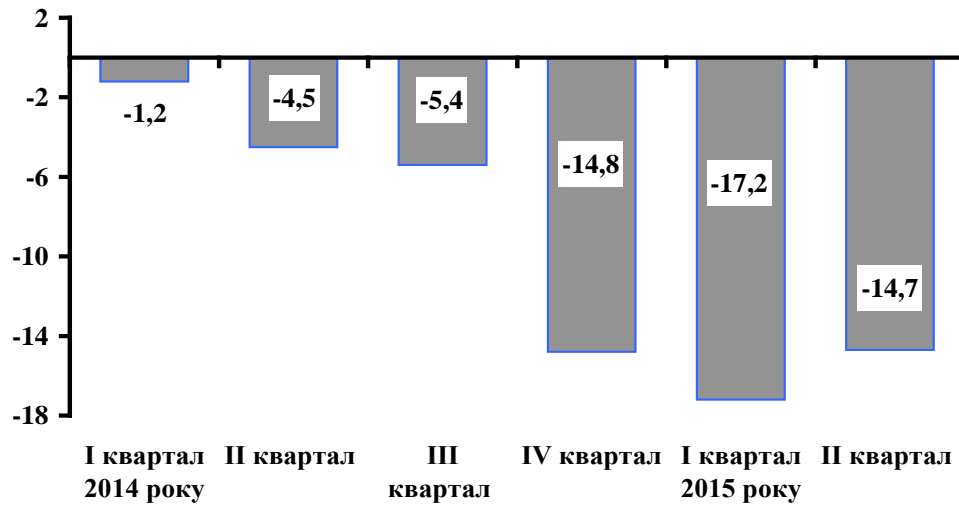
Основні показники економічного і соціального розвитку

№ з/п	Показники	2014 рік січень - червень, фактично	2015 рік	
			враховано при визначенні державного бюджету	січень - червень, фактично
1.	Валовий внутрішній продукт реальний, у відс. до відповідного періоду попереднього року	97,0*	94,5	84,2*
2.	Індекс споживчих цін до грудня попереднього року, відс.	111,6	126,7	140,7
3.	Індекс цін виробників промислової продукції до грудня попереднього року, відс.	118,0	126,5	123,4
4.	Індекс реальної заробітної плати, у відс. до попереднього року	99,6	86,0	76,1
5.	Сальдо торговельного балансу, визначене за методологією платіжного балансу, млн дол. США	-2 442	-2 190	-215
6.	Експорт товарів і послуг, млн дол. США у відс. до відповідного періоду попереднього року	34 326 88,1	60 816 93,0	22 977 66,9
7.	Імпорт товарів та послуг, млн дол. США у відс. до відповідного періоду попереднього року	36 768 82,8	63 006 89,3	23 192 63,1

* За оцінкою Рахункової палати.

За даними Державної служби статистики України, у другому кварталі поточного року темпи падіння економіки, порівняно з першим кварталом, знизилися (діаграма 1). Зазначене зумовлено насамперед статистичним ефектом бази порівняння, який продовжуватиме впливати на економічну динаміку до кінця поточного року.

Діаграма 1. Реальний валовий внутрішній продукт у 2014 році – першому і другому кварталах 2015 року (у відсотках до відповідного періоду попереднього року)

У промисловості випуск продукції у січні – червні поточного року, порівняно з відповідним періодом попереднього року, скоротився на 20,5 відс. за рахунок падіння видобутку кам'яного вугілля на 56,0 відс. і пов'язаного з ним виробництва коксу на 40,4 відс., а також обсягів випуску в галузях, орієнтованих на експорт: металургійній промисловості – на 25,8 відс., машинобудуванні – на 23,9 відс., хімічній промисловості – на 21,4 відсотка.

У будівництві обсяг продукції зменшився на 28,3 відсотка. Зниження відбулося за всіма видами будівельної продукції, зокрема, будівництво житла внаслідок зниження споживчого попиту на нього скоротилося на 6,4 відсотка.

Виробництво сільськогосподарської продукції у звітному періоді, порівняно із січнем – червнем попереднього року, знизилося на 9,3 відс. за рахунок зменшення обсягів продукції рослинництва на 29,7 відсотка. При цьому виробництво продукції тваринництва скоротилося на 5,1 відс., найбільше яєць – на 13,5 відсотка.

Зниження обсягів виробництва у промисловості, будівництві і сільському господарстві призвело до скорочення вантажообороту на 17,7 відс., і найбільше трубопровідного транспорту – на 31,1 відс., а також оптового товарообороту – на 17,6 відсотка.

Водночас оборот роздрібної торгівлі внаслідок суттєвого зниження купівельної спроможності населення, зумовленого зростанням тарифів на житлово-комунальні послуги і споживчих цін та падінням реальної заробітної плати, скоротився на 24,6 відсотка.

В умовах скорочення ділової активності заборгованість з виплати заробітної плати за січень – червень поточного року збільшилася на 595,4 млн грн, або 45,1 відс., – до 1 млрд 915,5 млн грн, з яких перед працівниками економічно

активних підприємств – 1 млрд 435,7 млн грн, з них 239,8 млн грн заборговано підприємствами державної форми власності. При цьому 64,6 відс. боргу перед працівниками економічно активних підприємств виникло у звітному періоді. Таким чином, не виконуються вимоги пункту 3 постанови Кабінету Міністрів України від 31.08.2011 № 1057 щодо забезпечення здійснення заходів, передбачених Державною цільовою соціальною програмою подолання та запобігання бідності на період до 2015 року, зокрема в частині своєчасної виплати заробітної плати і недопущення виникнення заборгованості з її виплати.

Розвиток економіки стримувався скороченням її кредитування. У звітному періоді обсяги залишків кредитів в умовах девальваційних і інфляційних очікувань, суттєвого впливу депозитних коштів скоротилися в іноземній валюті на 3,9 млрд дол. США, або 13,0 відс., у гривні – на 54,2 млрд грн, або 10,0 відсотка.

Водночас у звітному періоді чистий приплив прямих іноземних інвестицій становив 1,2 млрд дол. США, тоді як у січні – червні 2014 року мав місце їх чистий відплив – 1,0 млрд дол. США.

При цьому тінізація української економіки, за оцінкою Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, зросла з 42,0 відс. валового внутрішнього продукту в першому кварталі 2014 року до 47,0 відс. у відповідному періоді поточного року.

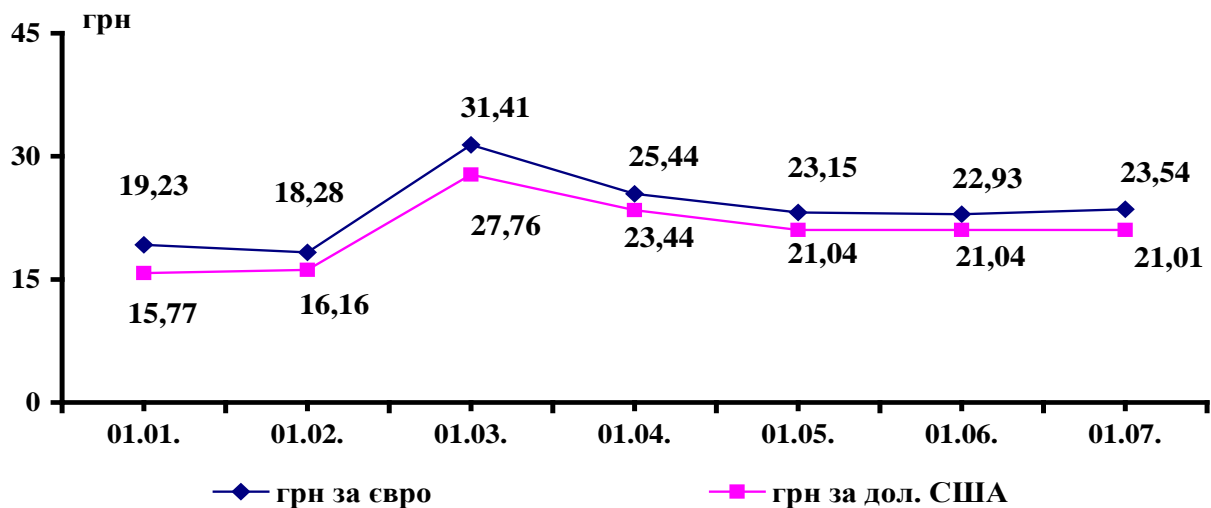
1.3. Ураховуючи значну експортозалежність національної економіки, одним з основних чинників зменшення валового внутрішнього продукту став у 2,2 раза вищий темп падіння експорту товарів, що значною мірою спричинене зниженням світових цін на сировинну продукцію та втратою насамперед російських товарних ринків. Водночас в умовах суттєвої девальвації гривні до іноземних валют імпорту товарів у першому півріччі поточного року скоротився на 39,2 відсотка.

За даними Державної служби статистики України, експортна складова ВВП у січні – березні поточного року становила 67,4 відс. і, порівняно з відповідним періодом попереднього року, збільшилася на 19,2 відс. пункту.

Експорт товарів у січні – червні поточного року, за попередніми даними Національного банку України, знизився на 9,4 млрд дол. США, або 35,4 відсотка. Найбільше скоротився експорт чорних металів і виробів з них – на 3,5 млрд дол. США, або 41,6 відс., мінеральних продуктів, насамперед руди, шлаку, золи, – на 1,7 млрд дол. США, або 55,2 відс., продукції машинобудування – на 1,5 млрд дол. США, або 51,4 відс., продовольства – на 1,2 млрд дол. США, або 15,6 відсотка. Експорт товарів до Російської Федерації зменшився в 2,2 раза, внаслідок чого її частка в загальному обсязі експорту зменшилася з 18,9 відс. у січні – червні попереднього року до 13,4 відсотка. Водночас в умовах лібералізації доступу українських товарів на ринки Європейського Союзу знизився експорт до країн ЄС – на 39,7 відс., що призвело до зменшення їх частки з 29,8 до 27,8 відс. відповідно.

Імпорт товарів у звітному періоді зменшився на 11,9 млрд дол. США, або 39,2 відс., і найбільше продукції машинобудування – на 2,4 млрд дол. США, або 43,9 відс., мінеральних продуктів, насамперед природного газу, – на 2,0 млрд дол. США, або 25,0 відс., продукції хімічної промисловості – на 1,6 млрд дол. США, або 30,6 відс., продовольства – на 1,5 млрд дол. США, або 47,3 відсотка. Одним з основних чинників скорочення імпорту стала девальвація гривні до іноземних валют. Так, у першому півріччі девальвація гривні до долара США становила 33,2 відс., до євро – 22,4 відс., при цьому в другому кварталі курс національної валюти до іноземних валют стабілізувався (діаграма 2).

Діаграма 2. Зміна офіційного курсу гривні до долара США і євро у першому півріччі 2015 року

1.4. Інфляційну динаміку у звітному періоді визначили значне підвищення адміністративно регульованих тарифів для населення, насамперед на природний газ, і девальвація гривні. У червні 2015 року до грудня 2014 року споживчі ціни зросли на 40,7 відс., що перевищило річний прогноз, врахований при визначенні показників державного бюджету, в 1,5 раза. Висока інфляція призвела до зниження реальної заробітної плати в січні – червні 2015 року, порівняно з відповідним періодом 2014 року, на 23,9 відсотка.

У червні поточного року до грудня попереднього року тарифи на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива загалом зросли в 2,2 раза, і найбільше – на природний газ – у 5,5 раза. Значно підвищилися ціни на фрукти – на 91,9 відс., овочі – на 79,8 відс., соняшникову олію – на 62,7 відс., безалкогольні напої – на 53,1 відс., рибу і продукти з риби – на 46,1 відс., хліб та хлібопродукти – на 41,8 відсотка.

При цьому, за даними Міністерства соціальної політики України, прожитковий мінімум у цінах червня поточного року в розрахунку на місяць на одну особу становив 2 555 грн, що на 1 379 грн, або в 2,2 раза, більше, ніж розмір, встановлений законом про державний бюджет на 2015 рік.

II. ДОХОДИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ

2.1. Доходи державного бюджету в січні – червні поточного року становили 244 млрд 694,1 млн грн, або 48,2 відс. планового річного обсягу (507 млрд 541,8 млн грн), у тому числі загального фонду – 232 млрд 405,8 млн грн, або 49,0 відс. річного плану (474 млрд 745,7 млн грн), спеціального фонду – 12 млрд 288,3 млн грн, або 37,5 відс. (32 млрд 796,1 млн гривень). Рівень виконання річного плану на 1,1 відс. пункту більше від середньої за 2010 – 2014 роки частки доходів державного бюджету, одержаних у січні – червні, у фактичному річному їх обсязі (47,1 відсотка).

Виконання державного бюджету за січень – червень поточного року за основними джерелами доходів наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Виконання державного бюджету за доходами

млн грн

№ з/п	Показники	Виконано					Відхилення показників 2015 р. від 2014 р.			
		січень – червень 2014 року		січень – червень 2015 року			всього		у т. ч. загальний фонд	
		всього	у т. ч. загальний фонд	всього	у т. ч. загальний фонд		+; -	відс.	+; -	відс.
			сума		сума	відс. виконання плану				
	ВСЬОГО ДОХОДІВ	175 930	152 867	244 694	232 406	110,1	68 764	39,1	79 539	52,0
	<i>з них:</i>									
1.	Податок та збір на доходи фізичних осіб	3 828	3 828	20 510	20 510	102,6	16 682	в5,4рб	16 682	в5,4рб.
2.	Податок на прибуток підприємств	24 841	24 775	21 865	21 865	105,9	-2976	-12,0	-2910	-11,7
3.	Рентна плата за користування надрами	7 370	7 370	11 764	11 764	80,1	4 394	59,6	4 394	59,6
4.	Податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг)	40 585	40 499	49 935	49 935	113,7	9 350	23,0	9 436	23,3
5.	Бюджетне відшкодування податку на додану вартість	-20355	-20 355	-26 701	-26 701	93,3	6 346	31,2	6 346	31,2
6.	Податок на додану вартість з ввезених на територію України товарів	43 401	43 401	61 438	61 438	105,0	18 037	41,6	18 037	41,6
7.	Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)	12 622	11 654	17 460	17 460	101,1	4 838	38,3	5 806	49,8
8.	Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)	6 480	1 268	10 608	10 608	102,6	4 128	63,7	9 340	у 8,4рб.
9.	Ввізне мито	5 332	4 681	15 578	15 578	106,5	10 246	у 29рб.	10 897	у 33рб.
10.	Кошти, що перераховуються Національним банком України відповідно до Закону України „Про Національний банк України”	22 001	22 001	25 125	25 125	100,0	3 124	14,2	3 124	14,2
11.	Власні надходження бюджетних установ	9 512	-	10 873	-	-	1 361	14,3	-	-

2.1.1. Плановий обсяг доходів загального фонду на січень – червень поточного року, встановлений у сумі 211 млрд 34,6 млн грн, або 44,5 відс. річного плану, перевиконано на 21 млрд 371,2 млн грн, або 10,1 відсотка. При цьому 26,5 відс. суми перевиконання забезпечено за рахунок таких адміністративних чинників як збільшення переplat податків і зборів та відшкодування платникам податку на додану вартість грошовими коштами менше запланованого.

За окремими складовими загального фонду план на січень – червень поточного року перевиконано загалом на 24 млрд 484,8 млн грн., зокрема з:

- надходжень плати за видачу, переоформлення, продовження терміну дії ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України та видачу дублікатів таких ліцензій – на 8 млрд 687,5 млн грн, або 42,4 раза;

- податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) – на 5 млрд 997,7 млн грн, або 13,7 відс.;

- податку на додану вартість з ввезених на територію України товарів – на 2 млрд 920,3 млн грн, або 5,0 відс.;

- податку на прибуток підприємств – на 1 млрд 217,5 млн грн, або 5,9 відс.;

- ввізного мита – на 956,4 млн грн, або 6,5 відсотка.

При цьому за окремими платежами планові показники загалом не виконано на 5 млрд 34,7 млн грн, зокрема з:

- рентної плати за користування надрами для видобування нафти – на 2 млрд 315,4 млн грн, або 82,7 відс.;

- частини чистого прибутку (доходу) державних або комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до відповідного бюджету, та дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна або комунальна власність, – на 973,8 млн грн, або 27,8 відс.;

- рентної плати за користування надрами для видобування природного газу – на 867,6 млн грн, або 9,0 відс.;

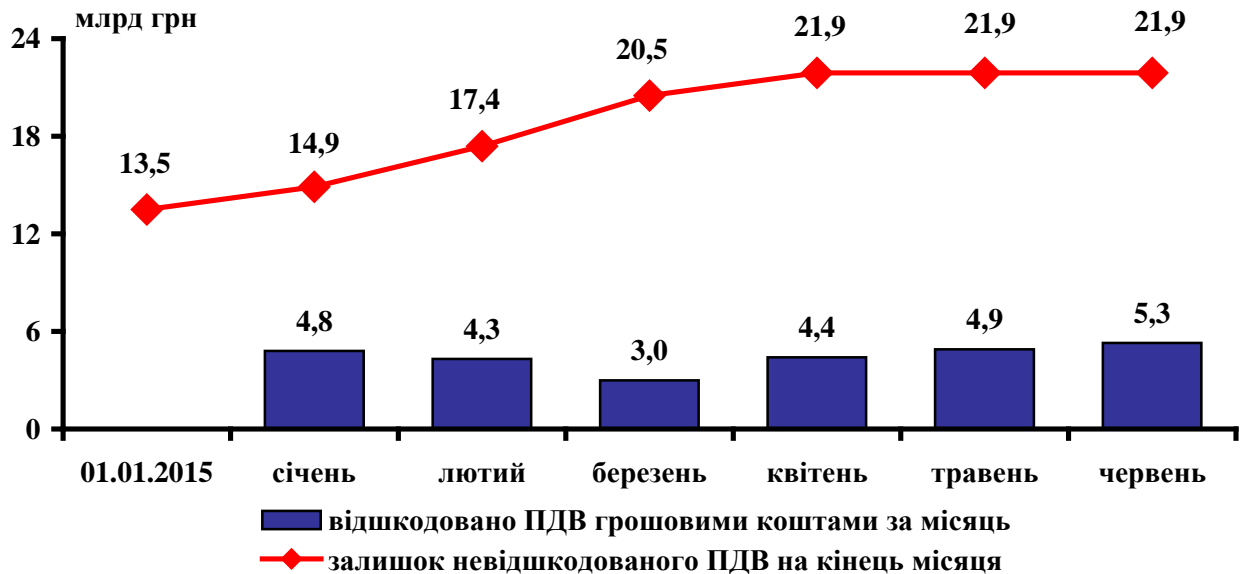
- реверсної дотації – на 467,0 млн грн, або 25,6 відсотка.

Переplати податків і зборів до державного бюджету на 1 липня 2015 року становили 39 млрд 189,9 млн грн, що на 3 млрд 747,4 млн грн, або 10,6 відс., більше, ніж на 1 січня 2015 року. З них сума надміру сплачених грошових зобов'язань платників податків протягом січня – червня збільшилася на 3 млрд 686,3 млн грн, або 17,7 відс., – до 24 млрд 528,6 млн грн; суми платежів, які сплачені до державного бюджету станом на 1 липня 2015 року, проте мають бути нараховані в наступному звітному періоді, зросли на 61,1 млн грн, або 0,4 відс., – до 14 млрд 661,3 млн гривень.

Протягом січня – червня поточного року платникам податку на додану вартість бюджетне відшкодування грошовими коштами здійснено в сумі, що

на 1 млрд 921,0 млн грн, або 6,7 відс., менше запланованого обсягу. Водночас, за даними Державної фіскальної служби України, залишки невідшкодованого платникам податку на додану вартість (активного до відшкодування) з початку року збільшилися на 8 млрд 413,0 млн грн, або 62,3 відс., і на 1 липня 2015 року становили 21 млрд 912,7 млн грн (діаграма 3).

Діаграма 3. Стан відшкодування податку на додану вартість у січні – червні 2015 року

2.1.2. Окремі платежі з визначених статтею 29 Бюджетного кодексу України і статтею 11 закону про державний бюджет на 2015 рік доходів спеціального фонду державного бюджету протягом січня – червня не надходили або надійшли в незначній сумі, порівняно із запланованою на рік, що збільшує ризики їх невиконання у запланованих на поточний рік обсягах і свідчить про недоліки планування доходів спеціального фонду.

Зокрема, у звітному періоді із запланованих на рік 1 млрд 500,0 млн грн надійшло лише 7,9 тис. грн конфіскованих коштів і коштів від реалізації конфіскованого майна, які були привласнені корупційними методами.

При плановому річному обсязі 51,0 млн грн коштів від реалізації надлишкового озброєння, військової і спеціальної техніки, нерухомого військового майна Збройних Сил України й інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних органів та інших державних органів у січні – червні поточного року надійшло 37,9 тис. гривень.

Основним джерелом доходів спеціального фонду державного бюджету в січні – червні 2015 року (88,5 відс. загального обсягу) є власні надходження бюджетних установ у сумі 10 млрд 872,6 млн грн, або 46,1 відс. річного плану.

2.2. Доходи державного бюджету в першому півріччі 2015 року, порівняно з відповідним періодом 2014 року, зросли на 68 млрд 763,6 млн грн, або 39,1 відсотка. В умовах спаду економіки зростання доходів державного

бюджету забезпечено насамперед за рахунок девальвації гривні, внесених за ініціативою Уряду змін до податкового законодавства щодо запровадження нових платежів до державного бюджету і підвищення ставок деяких податків та змін бюджетного законодавства в частині зарахування доходів до державного і місцевих бюджетів, а також зростання цін.

Окремі платежі, надходження яких обчислюються з використанням обмінного курсу гривні до іноземних валют, зросли насамперед за рахунок зростання в січні – червні 2015 року, порівняно з відповідним періодом 2014 року, середнього офіційного курсу гривні:

- до долара США в 2,1 раза, що за умови зниження в січні – червні поточного року імпорту товарів (без природного газу, імпорт якого ПАТ „НАК „Нафтогаз України” не оподатковувався податком на додану вартість і ввізним митом) на 37,1 відс. забезпечило зростання надходжень податку на додану вартість з ввезених на територію України товарів на 18 млрд 36,9 млн грн, або 41,6 відс., ввізного мита на товари, що ввозяться суб'єктами підприємницької діяльності, – на 939,3 млн грн, або 20,3 відс.;

- до євро в 1,7 раза, що зумовило збільшення надходжень акцизного податку, ставки якого на деякі товари встановлено в цій валюті, зокрема з ввезених на територію України нафтопродуктів – на 3 млрд 511,6 млн грн, або 72,9 відс., з вироблених в Україні – на 1 млрд 161,5 млн грн, або у 2,3 раза.

Введення Законом України від 28.12.2014 № 73-VIII „Про заходи щодо стабілізації платіжного балансу України відповідно до статті XII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 року” додаткового імпортного збору збільшило доходи державного бюджету на 9 млрд 5,5 млн гривень.

Запровадження, відповідно до законів України від 27.03.2014 № 1166-VII „Про запобігання фінансової катастрофи та створення умов для економічного зростання в Україні”, від 04.07.2014 № 1588-VII „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо пасивних доходів” і від 31.07.2014 № 1621-VII „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України”, військового збору збільшило доходи державного бюджету на 4 млрд 99,8 млн грн, оподаткування доходів фізичних осіб у вигляді процентів – на 3 млрд 988,7 млн гривень.

Підвищення, згідно із Законом України від 28.12.2014 № 71-VIII „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи”, ставок акцизного податку для сигарет без фільтру в 2,2 раза забезпечило, за умови зменшення виробництва сигарет на 4,8 відс., збільшення акцизного податку з вироблених в Україні тютюну і тютюнової продукції (за ставками в твердих сумах з одиниці реалізованого товару (продукції) на 1 млрд 297,4 млн грн, або 23,3 відсотка.

За рахунок запровадження, згідно із Законом України від 28.12.2014 № 79-VIII „Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин”, зарахування до державного бюджету 25 відс. податку на доходи фізичних осіб, що у попередньому році повністю

зараховувався до місцевих бюджетів (у м. Києві збільшення нормативу відрахувань до державного бюджету з 50 відс. до 60 відс.), доходи державного бюджету, за оцінкою Рахункової палати, зросли на 8,4 млрд гривень.

За рахунок насамперед зростання середніх за звітний період споживчих цін на 48,1 відс. і цін виробників промислової продукції на 42,5 відс., за умови економічного падіння, надходження податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) у звітному періоді, порівняно з відповідним періодом попереднього року, збільшилися на 9 млрд 350,3 млн грн, або 23,0 відсотка.

Надходження збору у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ, за умови зменшення його споживання, зросли на 508,4 млн грн, або 45,3 відс., за рахунок підвищення цін на природний газ для всіх категорій споживачів щонайменше в 1,8 раза.

Надходження плати за видачу, переоформлення, продовження терміну дії ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України та видачу дублікатів таких ліцензій за перше півріччя 2015 року перевищили надходження за відповідний період 2014 року на 8 млрд 733,3 млн грн, або в 54,2 раза, за рахунок коштів, отриманих у результаті проведення тендера на отримання ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України для впровадження радіотехнології „Цифровий стільниковий радіозв'язок ІМТ – 2000 (UMTS)” згідно з рішенням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформації, від 27.02.2015 № 110.

Національним банком України, відповідно до Закону України „Про Національний банк України”, у січні – червні 2015 року до державного бюджету перераховано на 3 млрд 124,1 млн грн, або 14,2 відс., більше, ніж у відповідному періоді 2014 року.

Водночас платникам податку на додану вартість грошовими коштами відшкодовано в січні – червні 2015 року на 6 млрд 346,0 млн грн, або 31,2 відс., більше, ніж в аналогічному періоді попереднього року, що зменшило доходи державного бюджету на відповідну суму.

За рахунок зниження, згідно із Законом України від 28.12.2014 № 79-VIII „Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин”, нормативу зарахування до державного бюджету податку на прибуток підприємств на 10 відс. пунктів надходження до державного бюджету цього податку зменшилися на 2 млрд 262,8 млн грн, або 10,4 відсотка.

Надходження екологічного податку до державного бюджету зменшилися на 1 млрд 588,8 млн грн, або 72,5 відс., зокрема на 498,3 млн грн за рахунок зменшення з 65 відс. до 20 відс. нормативу зарахування до державного бюджету цього податку відповідно до Закону України від 28.12.2014 № 79-VIII „Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин”.

III. ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА КРЕДИТУВАННЯ

3.1. Видатки державного бюджету в січні – червні поточного року загалом проведені в сумі 245 млрд 674,9 млн грн, або 43,3 відс. затверджених законом про державний бюджет на 2015 рік обсягів (566 млрд 869,7 млн грн) і 42,8 відс. річного плану (573 млрд 528,4 млн гривень). Видатки загального фонду проведені в сумі 234 млрд 18,5 млн грн, або 43,5 відс. річного плану (537 млрд 566,7 млн грн) та 91,9 відс. планових обсягів звітного періоду (254 млрд 518,0 млн гривень).

Виконання планових показників за основними державними функціями наведено в таблиці 3.

Таблиця 3

Виконання державного бюджету за видатками

млн грн

№ з/п	Показники	Виконано					Відхилення показників 2015 року від 2014 року			
		січень-червень 2014 року		січень-червень 2015 року			всього		у т. ч. загальний фонд	
		всього	у т. ч. загальний фонд	всього	у т. ч. загальний фонд		+, -	відс.	+, -	відс.
			сума		сума	відс. виконання плану				
	ВСЬОГО ВИДАТКІВ	197 559	176 233	245 675	234 018	91,9	48 116	24,4	57 785	32,8
1.	Загальнодержавні функції	29 346	28 486	48 788	48 163	94,9	19 442	у 1,7 п.б.	19 677	у 1,7 п.б.
2.	Оборона	7 696	7 297	20 428	19 542	90,6	12 732	у 2,7 п.б.	12 245	у 2,8 п.б.
3.	Громадський порядок, безпека та судова влада	17 260	15 668	20 742	17 660	83,7	3 482	20,2	1 992	12,7
4.	Економічна діяльність	15 172	9 373	12 615	11 690	74,3	-2 557	-16,9	2 317	24,7
5.	Охорона навколишнього природного середовища	955	558	1 309	917	79,3	354	37,1	359	64,3
6.	Житлово-комунальне господарство	42	18	1	-	-	-41	-97,6	-18	-100
7.	Охорона здоров'я	3 599	2 967	3 011	2 458	54,4	-588	-16,3	-509	-17,2
8.	Духовний і фізичний розвиток	2 267	2 185	3 150	3 028	85,2	883	39,0	843	38,6
9.	Освіта	14 691	9 814	14 289	9 335	94,2	-402	-2,7	-479	-4,9
10.	Соціальний захист та соціальне забезпечення	44 038	42 184	43 611	43 531	97,2	-427	-1,0	1 347	3,2
11.	Кошти, що передаються до бюджетів інших рівнів	62 493	57 683	77 731	77 694	95,6	15 238	24,4	20 011	34,7

Законом України від 28.12.2014 № 80-VIII „Про Державний бюджет України на 2015 рік” обсяг видатків визначено в сумі 527 млрд 893,7 млн грн, у тому числі загального фонду – 502 млрд 47,3 млн грн, спеціального фонду – 25 млрд 846,4 млн гривень. Внаслідок перегляду прогнозу економічного та соціального розвитку України на 2015 рік і необхідності забезпечення своєчасної виплати заробітної плати працівникам державних вугледобувних підприємств законами України від 02.03.2015 № 217-VIII та від 07.04.2015 № 278-VIII „Про внесення змін до Закону України „Про Державний бюджет України на 2015 рік” обсяг видатків державного бюджету загалом збільшено на 38 млрд 976,0 млн грн, або 7,4 відс., у тому числі загального фонду – на 35 млрд 519,4 млн грн, або 7,1 відс., і спеціального фонду – на 3 млрд 456,6 млн грн, або 13,3 відсотка. Зокрема, збільшено видатки:

- Міністерству фінансів України (загальнодержавні витрати) – на 29 млрд 571,1 млн грн, або 19,8 відс., з яких на обслуговування державного боргу – на 18 млрд 12,5 млн грн, субвенцію місцевим бюджетам на надання пільг і житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання та водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових територій), вивезення побутового сміття і рідких нечистот – на 12 млрд 473,3 млн грн;

- Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (загальнодержавні витрати) – на 3 млрд 200,0 млн грн, або в 29,5 раза, в тому числі затверджено нову бюджетну програму з погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, опалення і постачання гарячої води, послуги з централізованого водопостачання, водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню та/або іншим підприємствам централізованого питного водопостачання і водовідведення, які надають населенню послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, яка виникла у зв'язку з невідповідністю фактичної вартості теплової енергії і послуг з централізованого водопостачання, водовідведення, опалення та постачання гарячої води тарифам, що затверджувалися та/або погоджувалися органами державної влади чи місцевого самоврядування, – 2 млрд 900,0 млн грн;

- Державному агентству автомобільних доріг України – на 2 млрд 403,6 млн грн, або 11,5 відс., з яких на виконання боргових зобов'язань за запозиченнями, залученими державою або під державні гарантії на розвиток мережі автомобільних доріг загального користування, – на 1 млрд 703,6 млн гривень.

Видатки державного бюджету спрямовувалися переважно на поточні видатки, які проведені в сумі 242 млрд 929,0 млн грн, або 98,9 відс. загального обсягу, з них видатки загального фонду – 96,1 відс.; на капітальні видатки спрямовано 2 млрд 745,9 млн грн, або 1,1 відс., з яких за рахунок коштів спеціального фонду – 76,7 відсотка.

На захищені видатки загального фонду, визначені статтею 55 Бюджетного кодексу України, спрямовано 212 млрд 404,1 млн грн, їх частка в загальному обсязі видатків становить 86,5 відс., а у видатках загального фонду – 90,8 відсотка. Враховуючи, що перелік захищених видатків бюджету з року в рік розширюється, а їх частка у державному бюджеті зростає, то виокремлення таких видатків втрачає свою актуальність.

3.1.1. Видатки державного бюджету у січні – червні, порівняно з відповідним періодом 2014 року, зросли на 48 млрд 115,5 млн грн, або 24,4 відсотка. При цьому видатки загального фонду збільшилися на 57 млрд 785,4 млн грн, або 32,8 відс., спеціального – зменшилися на 9 млрд 669,9 млн грн, або 45,3 відсотка.

Збільшення видатків на обслуговування державного боргу і на виконання боргових зобов'язань за кредитами, залученими державою або під державні гарантії, у зв'язку із девальвацією гривні, на проведення невідкладних заходів із забезпечення національної безпеки, антитерористичної операції й інших спеціальних заходів, а також запровадження, замість деяких наявних торік, нових видів трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам призвело до зростання видатків на:

- загальнодержавні функції – на 19 млрд 442,1 млн грн, або 66,3 відс., зокрема на обслуговування боргу – на 20 млрд 167,5 млн грн, або 96,7 відс.;
- міжбюджетні трансферти – на 15 млрд 237,9 млн грн, або 24,4 відс.;
- оборону – на 12 млрд 732,1 млн грн, або в 2,7 раза, зокрема на забезпечення діяльності Збройних Сил України та підготовку військ – на 10 млрд 358,1 млн грн, або в 3,0 раза;
- громадський порядок, безпеку і судову владу – на 3 млрд 482,0 млн грн, або 20,2 відс., зокрема на забезпечення виконання завдань і функцій Національної гвардії України – на 1 млрд 742,4 млн грн, або в 18,9 раза, матеріально-технічне забезпечення Державної прикордонної служби України й утримання її особового складу – на 1 млрд 97,6 млн грн, або в 2,1 раза, забезпечення захисту прав та свобод громадян, суспільства і держави від протиправних посягань, охорону громадського порядку та протидію незаконній міграції – на 994,0 млн грн, або 20,1 відс.;
- духовний і фізичний розвиток – на 883,0 млн грн, або 39,0 відс., зокрема на виконання боргових зобов'язань за кредитами, залученими під державні гарантії, що використовувалися для реалізації завдань та здійснення заходів, передбачених Державною цільовою програмою підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 з футболу, – на 756,2 млн грн, або 88,7 відсотка.

Водночас зменшилися видатки на економічну діяльність – на 2 млрд 557,2 млн грн, або 16,9 відсотка. При цьому на дорожнє господарство видатки зросли на 3 млрд 680,5 млн грн, або 74,1 відс., що насамперед

пов'язане із збільшенням видатків на виконання боргових зобов'язань за запозиченнями, залученими державою або під державні гарантії, на 3 млрд 22,4 млн грн, або 77,8 відс., а видатки на паливно-енергетичний комплекс зменшилися на 5 млрд 739,5 млн грн, або 89,2 відс., у зв'язку із зменшенням видатків на державну підтримку вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції на 5 млрд 730,0 млн грн, або в 15,3 раза.

Також скоротилися видатки на соціальний захист і соціальне забезпечення – на 427,2 млн грн, або 1,0 відсотка. При цьому видатки на соціальний захист пенсіонерів скоротилися на 2 млрд 46,4 млн грн, або 4,9 відс., у зв'язку зі зменшенням видатків на дотації для виплати пенсій, надбавок і підвищень до пенсій, призначених за різними пенсійними програмами, та покриття дефіциту коштів Пенсійного фонду України за рахунок того, що пенсійні виплати в Автономній Республіці Крим і м. Севастополі не проводилися, а фінансування пенсійних виплат у Донецькій та Луганській областях здійснювалося з урахуванням постанови Національного банку України від 06.08.2014 № 466, якою призупинено здійснення усіх видів фінансових операцій, операцій з приймання/виплати переказу коштів у населених пунктах, які не контролюються українською владою, а також затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.11.2014 № 595 тимчасового порядку, яким визначено, зокрема, що видатки державного бюджету на тимчасово неконтрольованих територіях Донецької і Луганської областей здійснюються лише після повернення таких територій під контроль органів державної влади. Водночас видатки на соціальний захист інших категорій населення збільшилися на 1 млрд 370,5 млн грн, або в 2,4 раза, що спричинено зростанням обсягів надання щомісячної адресної допомоги особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України і районів проведення антитерористичної операції, для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг.

3.1.2. У зв'язку із змінами бюджетного і податкового законодавства окремі видатки, які в 2014 році здійснювалися за рахунок коштів спеціального фонду, у поточному році повністю або частково проводяться із загального фонду. У результаті в січні – червні поточного року частка видатків спеціального фонду в загальній сумі видатків державного бюджету становила 4,7 відс., що більш як удвічі менше, ніж у попередні роки. Подальша оптимізація спеціального фонду матиме позитивний вплив на бюджетний процес.

Зокрема, в 2014 році здійснювалися за рахунок коштів спеціального фонду, а в поточному році повністю або частково проводяться із загального фонду видатки:

- Міністерства екології та природних ресурсів України на здійснення природоохоронних заходів, а також за бюджетними програмами Державного

агентства України з управління зоною відчуження, які у попередніх роках проводилися за рахунок частини екологічного податку;

- Міністерства соціальної політики України на покриття дефіциту коштів Пенсійного фонду України, які у минулих роках проводилися за рахунок збору на обов'язкове державне пенсійне страхування, що, відповідно до закону, сплачувався з операцій купівлі іноземної валюти в безготівковій та/або готівковій формі;

- Державного агентства автомобільних доріг України на розвиток мережі та утримання автомобільних доріг загального користування, а також виконання боргових зобов'язань за запозиченнями, залученими державою або під державні гарантії на розвиток мережі автомобільних доріг загального користування, які у минулих роках здійснювалися за рахунок акцизного податку з вироблених в Україні та ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції) в частині нафтопродуктів і транспортних засобів, ввізного мита на нафтопродукти і транспортні засоби та шини до них.

3.1.3. У звітному періоді Міністерство фінансів України за поданням головних розпорядників бюджетних коштів здійснювало коригування показників розпису асигнувань загального фонду державного бюджету.

Помісячним розписом асигнувань загального фонду на січень – червень поточного року видатки планувалися в сумі 249 млрд 771,6 млн грн, або 46,5 відс. річного обсягу. Упродовж звітної періоду до розпису вносилися зміни, згідно з якими обсяг видатків збільшено на 4 млрд 746,4 млн грн і встановлено в сумі 254 млрд 518,0 млн грн, або 47,3 відсотка.

Планові призначення змінено коригуванням розпису за рахунок наближення асигнувань за одними бюджетними програмами і перенесення їх виконання на наступні звітні періоди за іншими, зокрема:

- Державному агентству автомобільних доріг України перенесено з наступних періодів 2 млрд 218,4 млн грн, або 28,1 відс., з яких на виконання боргових зобов'язань за запозиченнями, залученими державою або під державні гарантії на розвиток мережі автомобільних доріг загального користування – 1 млрд 730,0 млн грн, або 27,3 відс., і розвиток мережі та утримання автомобільних доріг загального користування – 488,4 млн грн, або 33,7 відс.;

- Міністерству оборони України збільшено планові обсяги звітної періоду за рахунок перенесення з наступних періодів 668,7 млн грн, або 3,6 відс., з яких на забезпечення діяльності Збройних Сил України та підготовку військ – 1 млрд 28,4 млн грн, або 6,9 відсотка. Водночас асигнування на будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Збройних Сил України перенесено на наступні періоди у сумі 305,0 млн грн, або 89,7 відс.;

- Міністерству внутрішніх справ України збільшено планові обсяги на 236,5 млн грн, або 1,7 відс., з яких на забезпечення виконання завдань та функцій Національної гвардії України – 236,2 млн грн, або 9,7 відс.;

- Міністерству закордонних справ України збільшено планові обсяги на 214,1 млн грн, або 19,4 відс., з яких на функціонування закордонних дипломатичних установ України і розширення мережі власності України для потреб цих установ – 213,1 млн грн, або 28,8 відсотка.

Внаслідок перерозподілу видатків у межах загального обсягу бюджетних призначень головного розпорядника бюджетних коштів за окремими бюджетними програмами змінилися річні та планові показники розпису бюджетних асигнувань. Зокрема, в межах річних бюджетних призначень перерозподілено видатки Міністерству юстиції України за 5-ма бюджетними програмами на суму 123,5 млн грн, з яких найбільше зменшено видатки для здійснення платежів на виконання рішень закордонних юрисдикційних органів, прийнятих за результатами розгляду справ проти України, з одночасним їх збільшенням на забезпечення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України – 100,0 млн гривень.

3.1.4. Видатки загального фонду (без урахування міжбюджетних трансфертів, видатків з обслуговування боргу і резервного фонду) планувалося виконувати за 422-ма бюджетними програмами в сумі 130 млрд 9,5 млн грн, з яких проведено видатки за 389-ма – на 114 млрд 876,1 млн грн, або 88,4 відс. плану звітного періоду. Таким чином, планові показники не виконані на 15 млрд 133,4 млн грн, або 11,6 відсотка.

Планові показники не виконано внаслідок:

- невідкриття Державною казначейською службою України у запланованих обсягах асигнувань для проведення видатків на суму 2 млрд 396,1 млн грн, зокрема Державному агентству автомобільних доріг України – на 969,5 млн грн, або 1,7 відс.; Державному космічному агентству України – на 919,2 млн грн, або 48,8 відс., Міністерству охорони здоров'я України – на 152,1 млн грн, або 4,0 відс.; Міністерству інфраструктури України – на 59,6 млн грн, або 2,7 відс.;

- незабезпечення окремими головними розпорядниками бюджетних коштів повного розподілу відкритих асигнувань, у результаті на виконання бюджетних програм не спрямовано 6 млрд 592,4 млн грн, або 5,2 відс., зокрема Міністерство внутрішніх справ України не направило 1 млрд 865,6 млн грн, або 13,5 відс. відкритих Державною казначейською службою України асигнувань, Міністерство соціальної політики України – 1 млрд 276,3 млн грн, або 2,8 відс.;

- невикористання окремими головними розпорядниками бюджетних коштів направлених відкритих асигнувань на суму 6 млрд 144,9 млн гривень. Найбільші обсяги невикористаних асигнувань рахуються у виконавців бюджетних програм, головними розпорядниками коштів яких є Міністерство охорони здоров'я України – 1 млрд 668,9 млн грн; Міністерство внутрішніх справ України – 818,1 млн грн; Міністерство оборони України – 562,5 млн грн; Міністерство соціальної політики України – 386,9 млн грн; Міністерство освіти і науки України – 386,7 млн гривень. Як зазначено в матеріалах проведених у поточному році Рахунковою палатою аудитів, невикористання коштів насамперед пов'язане із тривалим проведенням процедур державних закупівель.

У запланованих обсягах проведено видатки за 13 бюджетними програмами на суму 40 млрд 989,5 млн грн, або 31,5 відс., з яких 97,2 відс. становили видатки Міністерства соціальної політики України на покриття дефіциту коштів Пенсійного фонду України для виплати пенсій і дотацію на виплату пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за різними пенсійними програмами, – 39 млрд 852,4 млн гривень.

За наявності планових призначень не розпочато проведення видатків за 33-ма бюджетними програмами на суму 1 млрд 772,0 млн грн, або 1,4 відсотка. Зокрема, в найбільших обсягах не розпочато проведення видатків за бюджетними програмами:

- Міністерства фінансів України (загальнодержавні витрати), в тому числі не відкрито і не направлено асигнувань із державного фонду регіонального розвитку в сумі 450,0 млн грн, на державні капітальні видатки, що розподіляються Кабінетом Міністрів України, – 200,3 млн грн;

- Міністерства аграрної політики та продовольства України на фінансову підтримку заходів в агропромисловому комплексі зі здешевлення кредитів – 300,0 млн грн і державну підтримку галузі тваринництва – 100,0 млн грн;

- Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України на компенсацію різниці в тарифах на виробництво теплової енергії для населення на теплогенеруючих установках (крім теплоелектроцентралей, теплоелектростанцій і атомних електростанцій) з використанням будь-яких видів палива та енергії, крім природного газу, – 145,0 млн грн, що спричинено відсутністю порядку використання бюджетних коштів;

- Державного агентства автомобільних доріг України на розвиток дорожнього господарства областей української частини Карпатського єврорегіону (зокрема доріг Мукачеве – Львів, Татарів – Кам'янець-Подільський, Стрий – Мамалига) – 100,0 млн гривень.

3.2. У звітному періоді найбільше коштів з резервного фонду спрямовано на будівництво інженерних споруд з метою зміцнення обороноздатності держави.

У першому півріччі поточного року Кабінет Міністрів України прийняв рішення щодо виділення коштів з резервного фонду державного бюджету на суму 1 млрд 72,4 млн грн, або 71,5 відс. затвердженого на рік обсягу (1 млрд 500,0 млн гривень). Для виконання цих рішень Державна казначейська служба України відкрила головним розпорядникам асигнування, згідно з планом на січень – червень поточного року, на суму 922,8 млн гривень. Направлені відкриті асигнування на здійснення видатків становили 452,1 млн грн, або 49,0 відс. плану, з яких касові видатки – 434,4 млн грн, або 96,1 відсотка.

Зокрема, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.03.2015 № 107, Міністерству оборони України для будівництва інженерних споруд з метою зміцнення обороноздатності держави у квітні – травні поточного року відкрито асигнувань у запланованому на звітний період обсязі 850,0 млн грн, або 56,7 відс. затвердженого на рік обсягу резервного фонду державного бюджету. Направлено відкритих асигнувань на здійснення видатків у сумі 385,3 млн грн, або 45,3 відс. плану на січень – червень поточного року, з яких касові видатки становили 381,2 млн грн, або 98,9 відсотка.

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 № 382-р, Волинській, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Луганській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Хмельницькій, Черкаській, Чернігівській обласним державним адміністраціям і Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (для Київської міської державної адміністрації) виділено з резервного фонду державного бюджету 14,8 млн грн для відшкодування витрат, пов'язаних з тимчасовим проживанням інвалідів у санаторіях та інших громадян, які переміщуються з тимчасово окупованої території та району проведення антитерористичної операції, у санаторно-курортних і оздоровчих закладах, закладах та установах соціального захисту населення, а також гуртожитках і готелях. У травні – червні поточного року цим головним розпорядникам (за винятком Кіровоградської обласної державної адміністрації) Державна казначейська служба України відкрила асигнування в сумі 14,1 млн грн, або 100,0 відс. плану на січень – червень поточного року, які повністю направлені на здійснення видатків. Касові видатки у звітному періоді становили 8,6 млн грн, або 61,2 відс. плану.

3.3. Видатки спеціального фонду проведені в сумі 11 млрд 656,4 млн грн, або 39,8 відс. бюджетних призначень (29 млрд 303,0 млн грн) і 32,4 відс. річного плану (35 млрд 961,6 млн гривень).

Найбільше коштів спеціального фонду використано на проведення видатків за програмами:

- Міністерства освіти і науки України – 3 млрд 833,9 млн грн, або 32,9 відс., з них на підготовку кадрів вищими навчальними закладами I – IV рівнів акредитації та забезпечення діяльності їх баз практики – 3 млрд 710,6 млн грн, або 96,8 відс.;

- Міністерства внутрішніх справ України – 2 млрд 389,1 млн грн, або 20,5 відс., з них на забезпечення захисту прав і свобод громадян, суспільства і держави від протиправних посягань, охорону громадського порядку та протидію незаконній міграції – 637,2 млн грн, або 26,7 відс., забезпечення діяльності сил цивільного захисту – 551,3 млн грн, або 23,1 відс., матеріально-технічне забезпечення Державної прикордонної служби України та утримання її особового складу – 479,5 млн грн, або 20,1 відс., забезпечення виконання завдань та функцій у сфері громадянства, імміграції та реєстрації фізичних осіб – 239,1 млн грн, або 10,0 відс., забезпечення виконання завдань та функцій Національної гвардії України – 197,5 млн грн, або 8,3 відс.;

- Міністерства охорони здоров'я України – 1 млрд 108,9 млн грн, або 9,5 відс., з них на підготовку і підвищення кваліфікації медичних та фармацевтичних, наукових і науково-педагогічних кадрів вищими навчальними закладами I – IV рівнів акредитації – 801,5 млн грн, або 72,3 відс., проведення лабораторних досліджень у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення і вжиття спеціальних заходів на локалізацію та ліквідацію спалахів та епідемій – 119,8 млн грн, або 10,8 відс.;

- Міністерства оборони України – 842,3 млн грн, або 7,2 відс., з них на забезпечення діяльності Збройних Сил України та підготовку військ – 566,7 млн грн, або 67,3 відс., медичне лікування, реабілітацію та санаторне забезпечення особового складу Збройних Сил України, ветеранів військової служби та членів їх сімей, ветеранів війни – 136,8 млн грн, або 16,2 відс.;

- Міністерства екології та природних ресурсів України – 766,7 млн грн, або 6,6 відс., з них на експлуатацію державного водогосподарського комплексу й управління водними ресурсами – 412,5 млн грн, або 53,8 відс., державну підтримку заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, у тому числі на утеплення приміщень закладів соціального забезпечення, розвиток міжнародного співробітництва з питань зміни клімату, – 304,1 млн грн, або 39,7 відсотка.

3.3.1. За деякими визначеними статтею 14 закону про державний бюджет на 2015 рік напрямами використання коштів спеціального фонду заплановані видатки не здійснювалися, що зумовлено невиконанням плану відповідних надходжень і свідчить про недоліки планування окремих джерел проведення видатків спеціального фонду.

Зокрема, в умовах перманентних військових дій на сході країни видатки Міністерства оборони України на будівництво (придбання) житла для військовослужбовців Збройних Сил України не здійснювалися, оскільки визначені законом про державний бюджет ресурсом для їх проведення надходження коштів від реалізації надлишкового озброєння, військової і спеціальної техніки, нерухомого військового майна Збройних Сил України та коштів від відчуження земельних ділянок, на яких розташовані об'єкти нерухомого військового майна, що підлягають реалізації, і земельних ділянок, які вивільняються у процесі реформування Збройних Сил України, у звітному періоді становили 37,9 тис. гривень.

Видатки Міністерства фінансів України на реалізацію заходів з підвищення обороноздатності і безпеки держави, а також з відновлення об'єктів Донецької та Луганської областей не проводилися, оскільки визначені законом про державний бюджет ресурсом для їх проведення надходження конфіскованих коштів і коштів від реалізації конфіскованого майна, які були привласнені корупційними методами, у звітному періоді становили 7,9 тис. гривень.

3.3.2. Окремі учасники бюджетного процесу не забезпечили належного управління наявними ресурсами спеціального фонду.

За наявності залишку відкритих асигнувань у сумі 227,0 млн грн і надходжень судового збору в сумі 562,2 млн грн, або 58,0 відс. плану на рік, за бюджетними програмами Державної судової адміністрації України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищого господарського суду України, Вищого адміністративного суду України видатки на забезпечення здійснення правосуддя та зміцнення матеріально-технічної бази здійснені в сумі 419,4 млн грн, або 53,1 відс. наявних ресурсів і 42,0 відс. річного плану.

За наявності залишку відкритих асигнувань у сумі 614,1 млн грн і надходжень від реалізації матеріальних цінностей державного резерву та розброньованих матеріальних цінностей мобілізаційного резерву в сумі 75,0 млн грн, або 12,0 відс. плану на рік, видатки Міністерства економічного розвитку і торгівлі України на накопичення (приріст) матеріальних цінностей та обслуговування державного матеріального резерву проведені в сумі 44,9 млн грн, або 6,5 відс. наявних ресурсів і 6,7 відс. річного плану.

За наявності залишку відкритих асигнувань у сумі 38,6 млн грн і надходжень до Фонду соціального захисту інвалідів та коштів від сплати інвалідами часткової вартості автомобілів і коштів від реалізації автомобілів, повернутих інвалідами, в сумі 124,9 млн грн, або 73,8 відс. плану на рік, видатки Міністерства соціальної політики України на заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації інвалідів проведені в сумі 65,9 млн грн, або 40,3 відс. наявних ресурсів і 36,7 відс. річного плану.

3.4. Упродовж січня – червня 2015 року до державного бюджету повернено кредитів у сумі 1 млрд 666,1 млн грн, або 34,7 відс. річного плану.

До загального фонду повернено кредитів у сумі 1 млрд 477,5 млн грн, або 92,2 відс. плану звітного періоду і 53,0 відс. плану на рік, з них від повернення позик, наданих для фінансування проектів розвитку за рахунок коштів, залучених державою, – 1 млрд 470,8 млн грн, або 91,9 відс. плану звітного періоду і 61,9 відс. плану на рік. Крім того, за відсутності планових показників повернено бюджетні кошти, надані на поворотній основі на виконання окремих заходів, у сумі 6,3 млн гривень. Водночас взагалі не поверталися безвідсоткові бюджетні позички, надані підприємствам державної форми власності на погашення заборгованості із заробітної плати, а також кредити, надані у 2012 році з державного бюджету на реалізацію бюджетної програми „Пільгове кредитування юридичних осіб, у тому числі ОСББ, для проведення реконструкції, капітальних та поточних ремонтів об’єктів житлово-комунального господарства”.

До спеціального фонду повернено кредитів у сумі 188,6 млн грн, або 9,4 відс. плану на рік, з яких кошти, надані публічному акціонерному товариству „Укргідроенерго” на поворотній основі для реалізації проектів соціально-економічного розвитку – 137,4 млн грн, або 72,8 відсотка. Водночас за п’ятьма бюджетними програмами Міністерства аграрної політики України надійшло коштів у сумі 14,8 млн грн, або 0,9 відс. плану на рік.

3.5. З державного бюджету надано кредитів у сумі 2 млрд 794,4 млн грн, або 17,5 відс. річного плану, при цьому у запланованих обсягах не виконана жодна бюджетна програма.

Із загального фонду планувалося і здійснювалося надання кредитів виключно на виконання державою гарантійних зобов’язань за позичальників, що отримали кредити під державні гарантії, в сумі 703,0 млн грн, або 53,0 відс. плану звітного періоду і 36,7 відс. плану на рік.

Із спеціального фонду надано кредитів у сумі 2 млрд 91,5 млн грн, або 14,8 відс. плану на рік, з яких 2 млрд 63,7 млн грн, або 98,7 відс., – за рахунок кредитів (позик), що залучаються державою від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних програм (проектів). При цьому вибірка коштів на реалізацію таких проектів здійснювалася повільно. Зокрема, на розвиток міської інфраструктури і заходи в секторі централізованого теплопостачання України, розвиток системи водопостачання та водовідведення в м. Миколаєві, реконструкцію і розвиток системи комунального водного господарства м. Чернівці кредити надані в сумі 65,6 млн грн, або 5,2 відс. плану на рік; на реконструкцію гідроелектростанцій ВАТ „Укргідроенерго” (друга черга) – 94,8 млн грн, або 8,5 відс.; на підвищення надійності постачання електроенергії в Україні – 80,5 млн грн, або 11,9 відс.; на розвиток автомагістралей та реформу дорожнього сектору – 629,8 млн грн, або 13,4 відс.; на будівництво повітряної

лінії 750 кВ Запорізька – Каховська – 417,7 млн грн, або 19,0 відс.; на будівництво ПЛ 750 кВ Рівненська АЕС – Київська – 776,4 млн грн, або 38,5 відсотка.

За окремими бюджетними програмами кредитування взагалі не розпочиналося або здійснювалося в незначних обсягах, що насамперед зумовлено невиконанням плану відповідних надходжень від повернення кредитів. Зокрема, не розпочато надання запланованих кредитів фермерським господарствам, кредитів на фінансову підтримку заходів в агропромисловому комплексі, а також кредитів на будівництво (придбання) житла для науково-педагогічних та педагогічних працівників. На формування державного інтервенційного фонду Аграрним фондом, здійснення заставних закупівель, товарних і фінансових інтервенцій на організованому аграрному ринку використано 11,8 млн грн, або 0,8 відс. річного плану.

3.6. Кредиторська заборгованість бюджетних установ з основної діяльності зменшилася на 1 млрд 595,5 млн грн, або 24,8 відс., – до 4 млрд 834,3 млн грн, з неї прострочена – 2 млрд 548,6 млн грн, або 52,7 відсотка. За січень – червень поточного року обсяг простроченої заборгованості зменшився на 272,7 млн грн, або 9,7 відсотка.

Кредиторська заборгованість бюджетних установ загального фонду зросла на 92,8 млн грн, або 3,2 відс., – до 2 млрд 992,3 млн грн, прострочена заборгованість зменшилася на 223,1 млн грн, або 11,1 відс., – до 1 млрд 781,7 млн гривень.

Упродовж січня – червня поточного року утворилася кредиторська заборгованість Державного агентства автомобільних доріг України у сумі 364,9 млн грн, а також зросла заборгованість Міністерства оборони України – на 98,5 млн грн, або в 2,5 раза, і Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України – на 81,2 млн грн, або 43,7 відсотка.

Більше половини кредиторської заборгованості з основної діяльності обліковується в бюджетних установах Міністерства аграрної політики та продовольства України – 470,1 млн грн, з якої 87,0 відс. за видатками на створення оптових ринків сільськогосподарської продукції, проведення земельної реформи і підтримку заходів в агропромисловому комплексі; Державного агентства автомобільних доріг України – 365,2 млн грн за видатками на розвиток мережі та утримання автомобільних доріг загального користування; Міністерства соціальної політики України – 295,1 млн грн, з якої 82,8 відс. за видатками на соціальний захист громадян, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи; Національної академії медичних наук України – 286,4 млн грн, з якої 80,6 відс. за видатками на будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт і придбання обладнання; Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального

господарства України – 267,1 млн грн, з якої 45,8 відс. за видатками на реконструкцію і будівництво систем центрального водовідведення.

Кредиторська заборгованість бюджетних установ спеціального фонду зменшилася на 1 млрд 688,3 млн грн, або 47,8 відс., – до 1 млрд 842,0 млн грн, з неї прострочена – на 49,6 млн грн, або 6,1 відс., – до 766,9 млн гривень.

Найбільші обсяги кредиторської заборгованості обліковуються в бюджетних установах Міністерства аграрної політики та продовольства України – 474,2 млн грн, з яких 95,3 відс. за видатками на підтримку розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників і ягідників та нагляд за ними і підтримку галузі тваринництва, і Міністерства екології та природних ресурсів України – 260,9 млн грн, з яких 93,8 відс. за видатками на здійснення природоохоронних заходів.

3.7. Дебіторська заборгованість бюджетних установ з основної діяльності збільшилася на 756,1 млн грн, або 8,2 відс., – до 9 млрд 928,9 млн грн, з неї прострочена – 4 млрд 663,0 млн грн, або 47,0 відсотка. За січень – червень поточного року обсяг простроченої заборгованості зріс на 627,0 млн грн, або 15,5 відсотка.

За загальним фондом дебіторська заборгованість зросла на 583,6 млн грн, або 11,7 відс., – до 5 млрд 561,2 млн грн, прострочена – на 416,4 млн грн, або 34,6 відс., – до 1 млрд 619,8 млн гривень.

За січень – червень поточного року найбільше зросла дебіторська заборгованість Міністерства оборони України – на 2 млрд 2,4 млн грн, або в 2,1 раза, – до 3 млрд 891,5 млн грн, що насамперед спричинено здійсненням попередньої оплати на закупівлю озброєння і військової техніки, забезпечення діяльності Збройних Сил України та підготовку військ.

Дебіторська заборгованість спеціального фонду зросла на 172,5 млн грн, або 4,1 відс., – до 4 млрд 367,7 млн грн, з неї прострочена заборгованість – на 210,6 млн грн, або 7,4 відс., – до 3 млрд 43,2 млн гривень.

Найбільші суми дебіторської заборгованості обліковуються в бюджетних установах Державного агентства автомобільних доріг України – 238,0 млн грн за видатками на розвиток мережі й утримання автомобільних доріг загального користування, Міністерства екології та природних ресурсів України – 224,9 млн грн, з якої 94,5 відс. за видатками на заходи зі зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, у тому числі на утеплення приміщень закладів соціального забезпечення, розвиток міжнародного співробітництва з питань зміни клімату, Міністерства внутрішніх справ України – 174,0 млн грн, з якої 60,6 відс. за видатками на забезпечення виконання завдань і функцій Національної гвардії України.

IV. ФІНАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ТА ДЕРЖАВНИЙ БОРГ

4.1. Державний бюджет за перше півріччя 2015 року виконано зі значно меншим дефіцитом, ніж заплановано на рік. Фінансування державного бюджету здійснювалося переважно за рахунок державних запозичень, частка яких у загальній сумі надходжень до державного бюджету, порівняно з першим півріччям 2014 року, збільшилася на 0,6 відс. пункту, що призведе до подальшого зростання державного боргу і витрат за ним.

За січень – червень поточного року державний бюджет виконано з дефіцитом у сумі 2 млрд 109,2 млн грн, або 2,8 відс. затвердженого законом про державний бюджет на 2015 рік граничного обсягу в сумі 75 млрд 820,0 млн грн і 2,7 відс. планового, з урахуванням внесених змін, річного обсягу в сумі 77 млрд 196,6 млн гривень. Дефіцит державного бюджету за січень – червень 2015 року на 20 млрд 577,1 млн грн, або в 10,7 раза, менший, ніж дефіцит за відповідний період 2014 року.

Для фінансування державного бюджету залучено 157 млрд 887,8 млн грн, з яких 99,9 відс. становили надходження від державних запозичень і 0,1 відс. – надходження від приватизації державного майна.

Державних запозичень здійснено на суму 157 млрд 771,0 млн грн, що на 47 млрд 533,0 млн грн, або 43,1 відс., більше, ніж у відповідному періоді 2014 року, і призвело до збільшення частки державних запозичень у загальній сумі надходжень до державного бюджету на 0,6 відс. пункту – з 38,4 відс. до 39,0 відсотка. У державних запозиченнях переважали довгострокові і середньострокові запозичення – 66,5 відс. та 21,2 відс. відповідно. При цьому у внутрішніх державних запозиченнях найбільшу частку становили середньострокові – 44,3 відс., а у зовнішніх державних запозиченнях – довгострокові – 95,9 відсотка.

Від державних зовнішніх запозичень отримано 90 млрд 642,0 млн грн, що на 36 млрд 22,6 млн грн, або 66,0 відс., більше, ніж у першому півріччі 2014 року.

На внутрішньому ринку розміщено цінних паперів на 67 млрд 129,0 млн грн, що на 11 млрд 510,4 млн грн, або 20,7 відс., більше, ніж у січні – червні 2014 року. Сума облігацій внутрішньої державної позики в обігу за шість місяців 2015 року зросла на 29,4 млрд грн, або 6,4 відс., – до 487 млрд 33,5 млн гривень. При цьому частка облігацій внутрішньої державної позики, що перебували в обігу, у власності Національного банку України збільшилася з початку року на 3,7 відс. пункту – до 73,2 відсотка.

4.1.1. Неповне здійснення запланованих на звітний період видатків загального фонду державного бюджету при перевиконанні плану доходів призвело до меншого від запланованого на звітний період дефіциту. У результаті створено резерв для забезпечення майбутніх витрат.

Загальний фонд державного бюджету виконано з дефіцитом у сумі 838,2 млн грн, що на 42 млрд 369,1 млн грн, або в 51,5 раза, менше його планового обсягу на цей період і спричинено передусім неповним здійсненням запланованих на січень – червень 2015 року видатків (на 20 млрд 499,5 млн грн, або 8,1 відс.) при перевиконанні плану доходів (на 21 млрд 371,2 млн грн, або 10,1 відсотка). При цьому дефіцит за перше півріччя 2015 року на 22 млрд 20,9 млн грн, або в 27,3 раза, менший від дефіциту за відповідний період 2014 року (таблиця 4).

Таблиця 4

Дефіцит і фінансування загального фонду державного бюджету

млн грн

№ з/п	Показники	Виконано, січень – червень 2014 року	Січень – червень 2015 року		Відхилення від:			
			план	виконано	січня – червня 2014 року		плану на січень – червень 2015 року	
					сума	відс.	сума	відс.
I.	ДЕФИЦИТ	22 859	43 207	838	-22 021	-96,3	-42 369	-98,1
	<i>(ряд. 1.2 + ряд. 1.4 - ряд. 1.1 - ряд. 1.3)</i>							
1.1.	Доходи	152 867	211 035	232 406	79 538	52,0	21 371	10,1
1.2.	Видатки	176 233	254 518	234 018	57 785	32,8	-20 499	-8,1
1.3.	Повернення кредитів	551	1 602	1 477	926	в 2,7 р. б.	-125	-7,8
1.4.	Надання кредитів	44	1 326	703	659	в 15,8 р. б.	-623	-47,0
II.	ФІНАНСУВАННЯ	22 859	43 207	838	-22 021	-96,3	-42 369	-98,1
	<i>(ряд. 2.1 – ряд. 2.2)</i>							
2.1.	Фінансування в частині надходжень – всього,	106 238	297 183	154 896	48 657	45,8	-142 288	-47,9
	<i>у тому числі:</i>							
	внутрішні запозичення	52 818	79 658	67 129	14 310	27,1	-12 529	-15,7
	зовнішні запозичення	53 367	213 805	87 650	34 282	64,2	-126 156	-59,0
	надходження від приватизації державного майна	53	3 720	117	64	в 2,1 р. б.	-3 603	-96,9
2.2.	Фінансування в частині витрат – всього,	70 845	253 976	123 109	52 264	73,8	-130 867	-51,5
	<i>у тому числі:</i>							
	погашення внутрішнього боргу	31 513	82 953	64 164	32 651	в 2,0 р. б.	-18 789	-22,7
	погашення зовнішнього боргу	16 466	15 142	11 241	-5 225	-31,7	-3 901	-25,8
	розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	22 866	57 200	47 704	24 838	в 2,1 р. б.	-9 496	-16,6
	повернення коштів на ЄКР	-	98 681	-	-	-	-98 681	-100,0
	накопичення залишків коштів	12 534	-	30 948	18 414	в 2,5 р. б.	30 948	-

Для фінансування загального фонду залучено 154 млрд 895,4 млн грн, що на 142 млрд 288,1 млн грн, або 47,9 відс., менше плану на січень – червень поточного року. Невиконання плану спричинено отриманням в обсягах,

менших від запланованих на звітний період, коштів за всіма передбаченими джерелами: від державних зовнішніх запозичень – на 126 млрд 155,6 млн грн, або 59,0 відс., внутрішніх запозичень – на 12 млрд 529,3 млн грн, або 15,7 відс., приватизації державного майна – на 3 млрд 603,2 млн грн, або 96,9 відсотка.

Надходження від державних зовнішніх запозичень у першому півріччі 2015 року на 34 млрд 282,4 млн грн, або 64,2 відс., більші, ніж у відповідному періоді 2014 року, і становили 87 млрд 649,6 млн гривень.

Від державних внутрішніх запозичень отримано 67 млрд 129,0 млн грн, що на 14 млрд 310,4 млн грн, або 27,1 відс., більше, ніж у першому півріччі попереднього року, з яких 47 млрд 704,0 млн грн, або 71,1 відс., становили надходження від розміщення цільових облігацій внутрішньої державної позики для збільшення статутного капіталу Національної акціонерної компанії „Нафтогаз України” (29,7 млрд грн), додаткової капіталізації публічного акціонерного товариства акціонерний банк „Укргазбанк” (3 млрд 204,0 млн грн) і надання кредиту Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (14,8 млрд грн), тоді як у відповідному періоді 2014 року надходження від цільових облігацій становили 22 млрд 866,4 млн грн, а їх частка – 43,3 відсотка. Без урахування цільових запозичень внутрішні запозичення для фінансування загального фонду становили 19 млрд 425,0 млн грн, що на 10 млрд 527,2 млн грн, або 35,1 відс., менше, ніж у відповідному періоді попереднього року.

Від приватизації державного майна у першому півріччі 2015 року надійшло 116,8 млн грн, що на 64,1 млн грн, або у 2,2 раза, більше, ніж у відповідному періоді 2014 року, і становить 3,1 відс. плану на січень – червень та 0,7 відс. річного плану. Найбільше у звітному періоді до загального фонду державного бюджету надійшло коштів від продажу акцій ПАТ „Іллічівський судноремонтний завод” – 100,1 млн гривень.

Обсяг бюджетних коштів загального фонду, що обліковуються на рахунках Державної казначейської служби України, внаслідок здійснення витрат в обсягах, менших від надходжень, і передачі частини залишку коштів із спеціального фонду до загального, з початку року зріс з 74,3 млн грн до 46 млрд 579,0 млн гривень.

4.1.2. Спеціальний фонд державного бюджету за перше півріччя поточного року виконано з дефіцитом, що становить 8,3 відс. планового річного обсягу.

У результаті внесення головними розпорядниками бюджетних коштів на підставі частини восьмої статті 13 Бюджетного кодексу України змін до затверджених Законом України „Про Державний бюджет України на 2015 рік” показників доходів і видатків спеціального фонду граничний обсяг дефіциту спеціального фонду збільшено на 1 млрд 376,6 млн грн, або 9,9 відс., – до 15 млрд 243,6 млн гривень. Фактично спеціальний фонд державного бюджету виконано з дефіцитом у сумі 1 млрд 271,0 млн гривень.

У частині фінансування до спеціального фонду залучено кошти від міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних проектів у сумі 2 млрд 992,4 млн грн, або 21,1 відс. річного плану.

Обсяг бюджетних коштів спеціального фонду, що обліковуються на рахунках Державної казначейської служби України, внаслідок насамперед передачі коштів до загального фонду, зменшився на 10 млрд 466,6 млн грн, або 28,3 відс., – до 26 млрд 552,4 млн гривень.

4.2. За січень – червень 2015 року внаслідок девальвації гривні до іноземних валют і перевищення державних запозичень над витратами на погашення державного боргу загальний обсяг державного та гарантованого державою боргу зріс на 30,7 відсотка. У зв'язку зі збільшенням витрат на погашення й обслуговування державного боргу, порівняно із першим півріччям 2014 року, посилюється боргове навантаження на державний бюджет.

4.2.1. Загальний обсяг державного і гарантованого державою боргу з початку року зріс на 337 млрд 405,0 млн грн, або 30,7 відс., – до 1 трлн 438 млрд 180,1 млн грн, у тому числі зовнішній борг – на 307 млрд 743,7 млн грн, або 50,3 відс., – до 919 млрд 651,9 млн грн, внутрішній – на 29 млрд 661,3 млн грн, або 6,1 відс., – до 518 млрд 528,2 млн гривень.

Зростання відбулось як за державним, так і за гарантованим державою боргом, що спричинене на 71,0 відс. девальвацією гривні до іноземних валют, в яких номіновано борг (діаграма 4). У результаті частка зовнішнього боргу в загальній сумі державного і гарантованого державою боргу збільшилася на 8,3 відс. пункту – до 63,9 відсотка.

За шість місяців 2015 року державний борг збільшився на 261 млрд 811,1 млн грн, або 27,6 відс., – до 1 трлн 208 млрд 841,6 млн грн, при цьому 68,5 відс. приросту (179,4 млрд грн), за оцінкою Рахункової палати, спричинено девальвацією гривні до іноземних валют і 31,5 відс. – перевищенням на 82 млрд 365,7 млн грн, або в 2,1 раза, суми державних запозичень над обсягом витрат на погашення державного боргу.

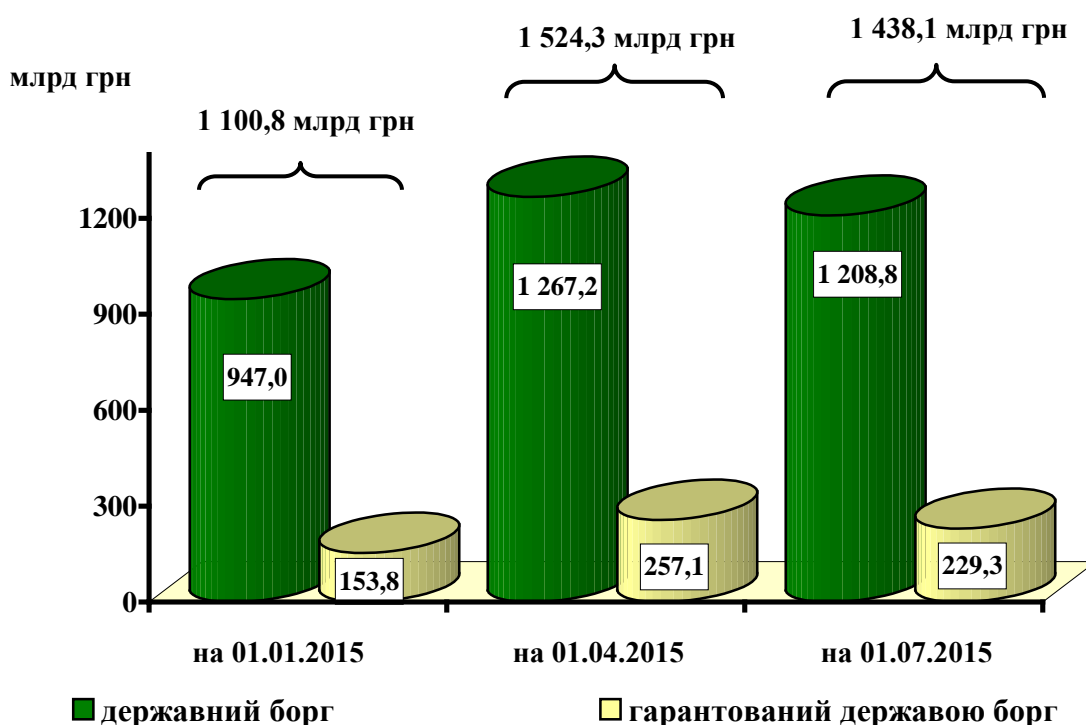
Державний зовнішній борг зріс на 231 млрд 91,4 млн грн, або 47,5 відс., – до 717 млрд 118,3 млн грн, насамперед унаслідок девальвації гривні, яка спричинила, за оцінкою Рахункової палати, збільшення на 151,6 млрд грн, або 65,6 відс. приросту, і чистого зовнішнього залучення в сумі 79 млрд 401,0 млн грн, або 34,4 відсотка.

Державний внутрішній борг збільшився на 30 млрд 719,7 млн грн, або 6,7 відс., – до 491 млрд 723,3 млн гривень. Збільшення спричинене насамперед девальвацією гривні до долара США і євро, що, за оцінкою Рахункової палати, призвело до зростання на 27 млрд 755,0 млн грн, або 90,3 відс. приросту, а також перевищенням державних внутрішніх

запозичень над витратами на погашення державного внутрішнього боргу на 2 млрд 964,7 млн грн, або 9,7 відс. приросту.

Гарантований державою борг зріс на 75 млрд 593,9 млн грн, або 49,2 відс., – до 229 млрд 338,5 млн гривень. При цьому гарантований державою зовнішній борг збільшився на 76 млрд 652,3 млн грн, або 60,9 відс., – до 202 млрд 533,6 млн грн, що спричинено девальвацією гривні до іноземних валют і отриманням Національним банком частини першого траншу кредиту Міжнародного валютного фонду, а внутрішній – зменшився на 1 млрд 58,4 млн грн, або 3,8 відс., – до 26 млрд 804,9 млн гривень. У першому півріччі 2015 року державні гарантії не надавалися.

Діаграма 4. Державний і гарантований державою борг

За оцінкою Рахункової палати, в умовах спаду економіки і подальшого здійснення державних запозичень Уряду не вдасться привести загальний обсяг державного та гарантованого державою боргу на кінець 2015 року до встановлених частиною другою статті 18 Бюджетного кодексу України – не більше 60,0 відс. річного номінального обсягу ВВП. Водночас, за умови перевищення визначеного критерію на кінець 2014 року на 10,3 відс. пункту, Кабінет Міністрів України не затвердив і не подав на схвалення Верховній Раді України план заходів з приведення загального обсягу державного боргу та гарантованого державою боргу до встановлених вимог.

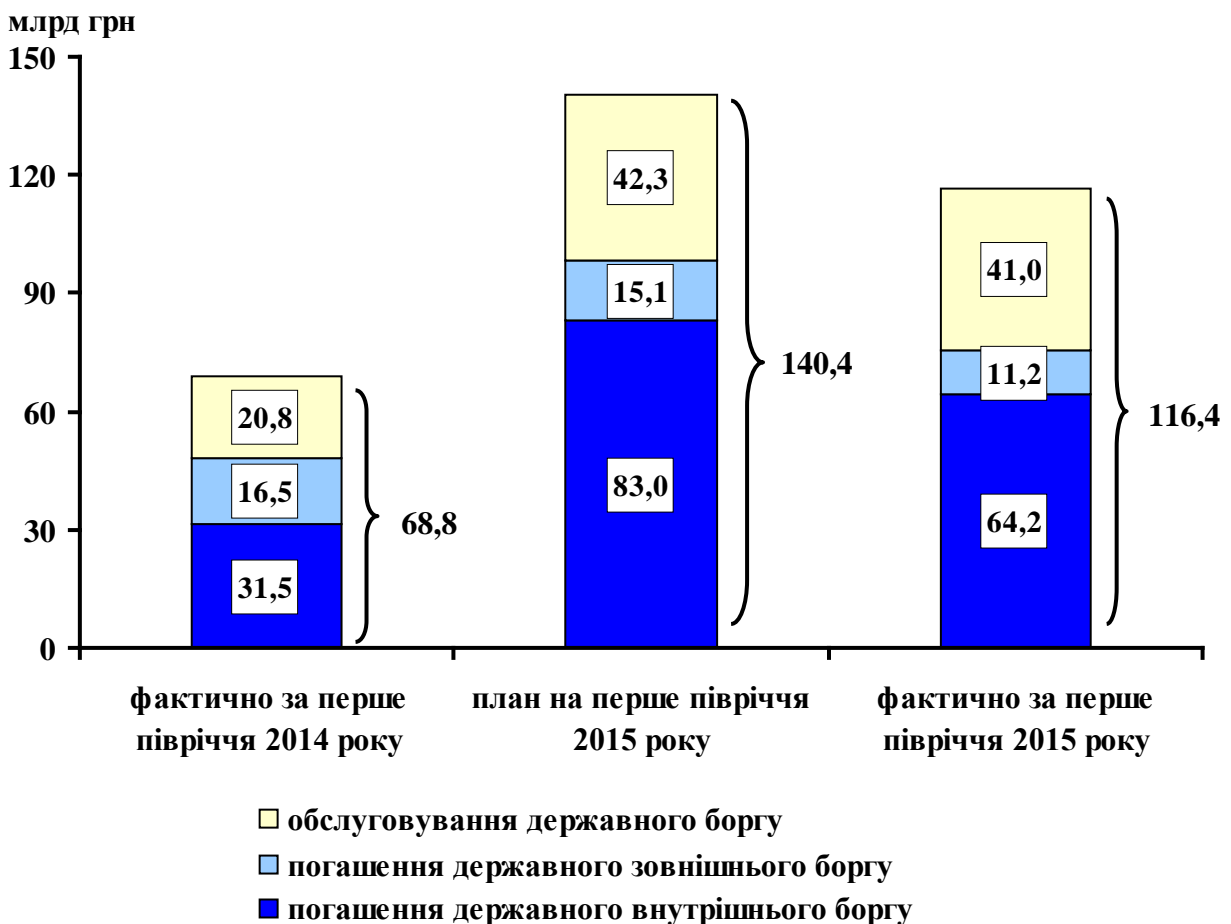
4.2.2. Унаслідок зростання витрат на погашення й обслуговування державного боргу в першому півріччі поточного року, порівняно з

відповідним періодом 2014 року, збільшилося боргове навантаження на державний бюджет.

Витрати на погашення й обслуговування державного боргу становили 116 млрд 418,9 млн грн, що на 24 млрд 1,7 млн грн, або 17,1 відс., менше планових призначень, у тому числі на погашення внутрішнього боргу – 64 млрд 164,3 млн грн, що менше плану на 18 млрд 788,9 млн грн, або 22,7 відс., обслуговування державного боргу – 41 млрд 13,6 млн грн, що менше на 1 млрд 312,0 млн грн, або 3,1 відс., погашення зовнішнього боргу – 11 млрд 241,0 млн грн, що менше на 3 млрд 900,8 млн грн, або 25,8 відсотка.

Порівняно з відповідним періодом 2014 року, витрати на погашення й обслуговування державного боргу в січні – червні поточного року зросли на 47 млрд 593,9 млн грн, або 69,2 відс., при цьому збільшилися витрати на погашення державного внутрішнього боргу – на 32 млрд 651,0 млн грн, або в 2,0 раза, видатки на обслуговування державного боргу – на 20 млрд 167,5 млн грн, або 96,7 відс., і зменшилися витрати на погашення державного зовнішнього боргу на 5 млрд 224,6 млн грн, або 31,7 відс. (діаграма 5).

Діаграма 5. Витрати державного бюджету на погашення й обслуговування державного боргу

Витрати державного бюджету на виконання боргових зобов'язань за кредитами, залученими під державні гарантії, в першому півріччі 2015 року становили 9 млрд 517,3 млн грн, з них найбільші витрати на виконання боргових зобов'язань за кредитами, отриманими на розвиток мережі автомобільних доріг загального користування, – 6 млрд 908,7 млн грн і реалізацію завдань і здійснення заходів, передбачених Державною цільовою програмою підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу, – 1 млрд 609,0 млн гривень. Порівняно із січнем – червнем 2014 року, ці витрати збільшилися на 77,4 відс., що спричинено, зокрема, девальвацією гривні.

4.3. Розрахунки суб'єктів господарської діяльності перед державним бюджетом за кредитами (позиками), залученими державою або під державні гарантії, та позичками, наданими Міністерством фінансів України у 1993 – 1998 роках на зворотній основі у зв'язку з тимчасовими фінансовими труднощами, залишалися незадовільними.

Прострочена заборгованість перед державним бюджетом, яка виникла внаслідок невиконання суб'єктами господарської діяльності зобов'язань за кредитами (позиками), залученими державою або під державні гарантії, з початку року збільшилася на 8 млрд 214,8 млн грн, або 27,3 відс., – до 38 млрд 305,5 млн грн, що спричинене передусім девальвацією гривні до долара США, євро та японської єни, а також виникненням нової заборгованості в сумі 736,6 млн гривень. За січень – червень 2015 року боржниками погашено прострочену заборгованість у сумі 84,3 млн грн, або 0,3 відс. загального обсягу заборгованості на початок року (30 млрд 90,7 млн гривень).

Продовжує зростати заборгованість за бюджетними позичками, наданими Урядом упродовж 1993 – 1998 років з державного бюджету підприємствам, відомствам і окремим міністерствам у зв'язку з тимчасовими фінансовими труднощами. З початку поточного року прострочена заборгованість за основною сумою боргу зросла на 9,9 млн грн і на 1 липня становила 137,8 млн грн, а з нарахованими на прострочену заборгованість відсотками і пенею – 434,5 млн гривень. За інформацією Державної казначейської служби України, прострочену заборгованість перед державним бюджетом за позичками мають 45 суб'єктів господарювання, з яких 15 ліквідовано, а щодо 9 порушено справу про банкрутство, визнано банкрутом або триває ліквідаційна процедура.

V. МІЖБЮДЖЕТНІ ТРАНСФЕРТИ ТА МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ

5.1. У першому півріччі поточного року трансферти з державного бюджету надавалися місцевим бюджетам з урахуванням запроваджених з 1 січня 2015 року змін до бюджетного і податкового законодавства щодо реформування міжбюджетних відносин.

У січні – червні поточного року передбачалося надати з державного бюджету місцевим бюджетам трансферти на суму 82 млрд 81,0 млн грн, з яких перераховано 77 млрд 731,3 млн грн, або 94,7 відсотка. Із загального фонду державного бюджету місцевим бюджетам перераховано 77 млрд 694,3 млн грн, або 95,6 відс. плану на січень – червень поточного року, у тому числі дотацій – 2 млрд 635,6 млн грн, або 98,2 відс., субвенцій – 75 млрд 58,7 млн грн, або 95,5 відс.; із спеціального фонду – субвенцій у сумі 37,0 млн грн, або 4,5 відсотка.

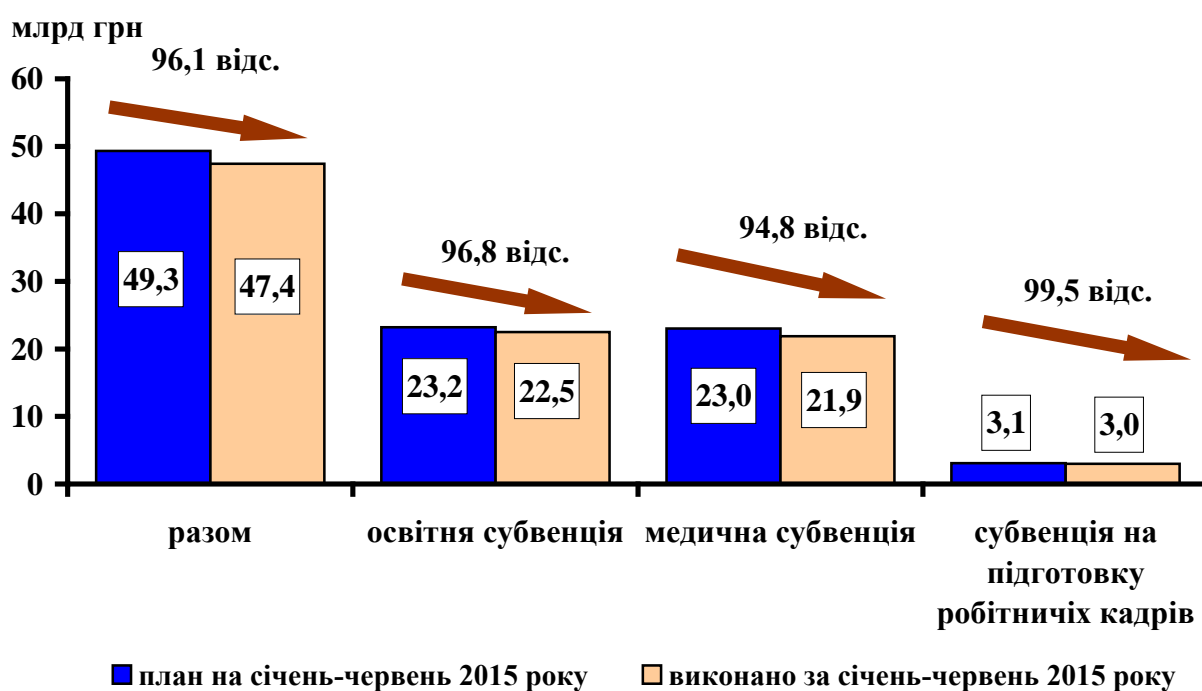
Надання трансфертів у менших, ніж заплановано обсягах, насамперед зумовлено тим, що органи Державної казначейської служби України, відповідно до Порядку перерахування міжбюджетних трансфертів місцевим бюджетам у населених пунктах Донецької та Луганської областей, що розташовані на території проведення антитерористичної операції, та населених пунктах, що розташовані на лінії зіткнення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.02.2015 № 68, не перераховували трансферти з державного бюджету місцевим бюджетам у населених пунктах Донецької і Луганської областей, розташованих у зоні проведення антитерористичної операції, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження. Крім того, відповідно до пункту 4 Порядку фінансування видатків місцевих бюджетів на здійснення заходів з виконання державних програм соціального захисту населення за рахунок субвенцій з державного бюджету, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2002 № 256, суми субвенцій на фінансування видатків місцевих бюджетів на здійснення заходів з виконання державних програм соціального захисту населення перераховуються Державною казначейською службою України в межах фактичних зобов'язань відповідних бюджетів щодо пільг, субсидій, допомоги і компенсаційних виплат за пільговий проїзд окремих категорій громадян.

За умови збільшення у звітному періоді, порівняно з відповідним періодом попереднього року, доходів, які надійшли до місцевих бюджетів (без урахування трансфертів з державного бюджету), частка трансфертів у загальній сумі доходів місцевих бюджетів збільшилася на 2,6 відс. пункту – до 58,3 відс., у тому числі частка дотацій становила 2,0 відс., субвенцій – 56,3 відсотка. Зазначене свідчить про зростання залежності виконання місцевих бюджетів від отримання трансфертів з державного бюджету. При цьому лише у двох із двадцяти п'яти регіонів частка трансфертів з державного бюджету у доходах місцевих бюджетів становила менше 50,0 відс. (Дніпропетровська область – 48,4 відс., м. Київ – 25,3 відс.), у шести регіонах – від 50,0 до 60,0 відс. доходів, у десяти – від 60,0 до 70,0 відс., у семи регіонах – перевищила 70,0 відсотка.

5.1.1. З 1 січня 2015 року триває запровадження надання з державного бюджету, замість деяких наявних торік, нових видів трансфертів місцевим бюджетам.

Зокрема, в попередньому році понад 90,0 відс. видатків місцевих бюджетів на освіту й охорону здоров'я враховувалися при визначенні міжбюджетних трансфертів (дотації вирівнювання та коштів, що передавалися до державного бюджету). У 2015 році, відповідно до вимог статей 103² – 103⁴ Бюджетного кодексу України, для оплати поточних видатків окремих типів навчальних і медичних закладів запроваджені медична, освітня субвенції та субвенція на підготовку робітничих кадрів, які у звітному періоді надані в загальній сумі 47 млрд 380,9 млн грн, або 96,1 відс. плану на січень – червень поточного року, що становить 61,0 відс. загального обсягу наданих у звітному періоді трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам і 35,6 відс. доходів місцевих бюджетів з урахуванням трансфертів з державного бюджету (діаграма 6). Планові обсяги надання освітньої і медичної субвенцій не виконані тільки у Донецькій та Луганській областях.

Діаграма 6. Надані з державного бюджету місцевим бюджетам окремі субвенції

Замість дотації вирівнювання у поточному році місцеві бюджети отримують з державного бюджету базову дотацію для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій, яка у січні – червні перерахована в сумі 2 млрд 630,9 млн грн, або 98,2 відс. плану звітного періоду. Водночас планові призначення на січень – червень за базовою дотацією у Донецькій області виконані на 79,1 відс., Луганській області – 48,6 відсотка.

5.1.2. Для виконання державних програм соціального захисту населення з надання пільг, субсидій і допомоги з державного бюджету перераховано місцевим бюджетам субвенції в сумі 27 млрд 514,0 млн грн,

або 94,7 відс. плану на січень – червень поточного року, що на 308,9 млн грн, або 1,1 відс., більше, ніж у відповідному періоді попереднього року.

Зокрема, з державного бюджету перераховано місцевим бюджетам субвенції на:

- виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам і тимчасової державної допомоги дітям та допомоги для догляду за інвалідами I чи II групи внаслідок психічного розладу в сумі 20 млрд 49,2 млн грн, або 95,8 відс. плану звітного періоду, що на 1 млрд 851,6 млн грн, або 8,5 відс., менше, ніж у січні – червні 2014 року;

- надання пільг з послуг зв'язку, компенсації за пільговий проїзд – 682,2 млн грн, або 71,1 відс., що менше на 148,7 млн грн, або 17,9 відс.;

- надання пільг і житлових субсидій населенню на придбання твердого і рідкого пічного побутового палива та скрапленого газу – 286,9 млн грн, або 79,2 відс. плану, що менше на 169,2 млн грн, або 37,1 відс.;

- виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям та прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу і прийомних сім'ях за принципом „гроші ходять за дитиною” – 257,6 млн грн, або 89,6 відс. плану, що менше на 0,6 млн грн, або 0,2 відсотка.

Зменшення обсягу перерахованих місцевим бюджетам субвенцій на пільги, субсидії і допомогу спричинено насамперед тим, що такі субвенції не планувалися та не надавалися місцевим бюджетам Автономної Республіки Крим і м. Севастополя, а також не перераховувалися місцевим бюджетам населених пунктів Донецької та Луганської областей, розташованих у зоні проведення антитерористичної операції, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження.

Водночас для надання пільг і житлових субсидій населенню на оплату житлово-комунальних послуг з державного бюджету місцевим бюджетам надано субвенцію в сумі 6 млрд 238,1 млн грн, або 95,6 відс. плану на січень – червень, що на 2 млрд 479,0 млн грн, або в 1,7 раза, більше, ніж у відповідному періоді попереднього року. Зростання обсягу субвенції зумовлено насамперед підвищенням у другому кварталі поточного року тарифів на житлово-комунальні послуги.

5.1.3. Несвоєчасне прийняття Кабінетом Міністрів України рішень щодо порядків і умов надання окремих субвенцій негативно впливало на відповідні видатки місцевих бюджетів.

Зокрема, Кабінет Міністрів України не затвердив порядок та умови надання субвенції на придбання нових трамвайних вагонів вітчизняного виробництва для комунального електротранспорту, тому місцеві бюджети не

отримали передбачені помісячним розписом асигнувань загального фонду державного бюджету на червень поточного року 20,0 млн гривень.

У поточному році передбачено надати з державного бюджету місцевим бюджетам субвенцію на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, в сумі 112,1 млн грн, у тому числі у першому півріччі, починаючи з квітня, – 37,4 млн гривень. Проте необхідні зміни до порядку й умов надання цієї субвенції внесені постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 № 284, яка набрала чинності 29 травня поточного року. Тому передбачені помісячним розписом асигнування загального фонду державного бюджету на квітень – травень у сумі 24,9 млн грн місцеві бюджети отримали лише у червні поточного року. Як наслідок, станом на 1 липня поточного року на рахунках місцевих бюджетів і бюджетних установ залишилися невикористаними 37,4 млн грн, або 100,0 відс. отриманої субвенції.

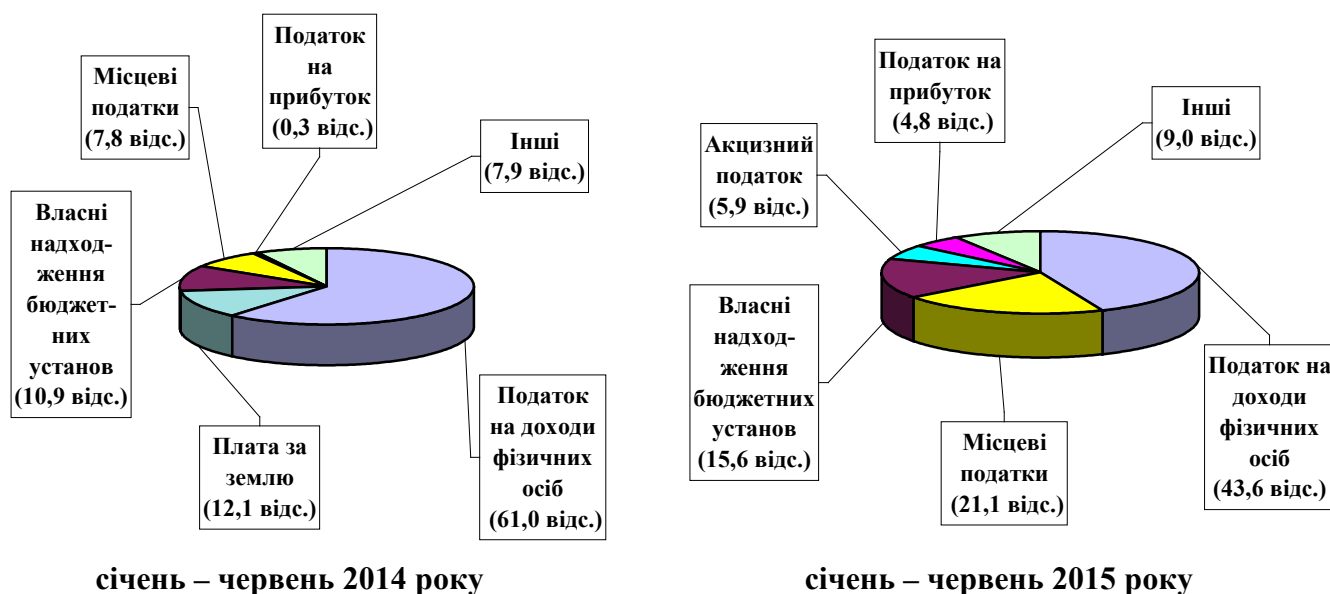
Також передбачено надати з державного бюджету місцевим бюджетам субвенцію на часткове фінансування дитячо-юнацьких спортивних шкіл, які до 2015 року отримували підтримку від Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, в сумі 100,0 млн грн, у тому числі в першому півріччі, починаючи з березня, – 42,1 млн гривень. Проте порядок й умови надання цієї субвенції затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 31.03.2014 № 254, яка набрала чинності 15 травня поточного року. У результаті передбачені помісячним розписом асигнування загального фонду державного бюджету на березень – квітень у сумі 19,2 млн грн місцеві бюджети отримали в травні поточного року. Станом на 1 липня поточного року на рахунках місцевих бюджетів і бюджетних установ залишилися невикористаними 20,1 млн грн, або 47,7 відс. отриманої субвенції.

5.2. У січні – червні 2015 року доходи місцевих бюджетів становили 133 млрд 229,7 млн грн, або 49,9 відс. річного плану, і зросли, порівняно із відповідним періодом попереднього року, на 21 млрд 86,1 млн грн, або 18,8 відсотка.

До місцевих бюджетів (без урахування трансфертів з державного бюджету) найбільше надійшло податку та збору на доходи фізичних осіб – 24 млрд 208,6 млн грн, або 43,6 відс. загального обсягу цих доходів, місцевих податків – 11 млрд 682,2 млн грн, або 21,1 відс.; власних надходжень бюджетних установ – 8 млрд 659,7 млн грн, або 15,6 відс. (діаграма 7).

Доходи місцевих бюджетів (без урахування трансфертів з державного бюджету), порівняно із січнем – червнем 2014 року, збільшилися на 5 млрд 848,2 млн грн, або 11,8 відс., – до 55 млрд 498,4 млн грн, проте їх частка у загальному обсязі доходів зменшилася на 2,6 відс. пункту – до 41,7 відсотка.

**Діаграма 7. Структура доходів місцевих бюджетів
(без урахування трансфертів з державного бюджету)
за січень – червень 2014 – 2015 роки**

Збільшення доходів місцевих бюджетів (без урахування трансфертів з державного бюджету) зумовлено насамперед внесеними наприкінці попереднього року змінами до податкового і бюджетного законодавства. Зокрема, запровадження з 01.01.2015 акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів збільшило надходження місцевих бюджетів у звітному періоді поточного року на 3 млрд 255,1 млн грн, зарахування 10 відс. податку на прибуток підприємств до місцевих бюджетів – на 2 млрд 469,3 млн гривень. Крім того, зросли власні надходження бюджетних установ на 3 млрд 242,8 млн грн, або 59,9 відсотка.

Зростання частки місцевих податків у доходах місцевих бюджетів (без урахування трансфертів з державного бюджету) з 7,8 відс. до 21,1 відс. зумовлено насамперед включенням, починаючи з поточного року, до місцевих податків як складової податку на майно плати за землю, сума надходжень якої за перше півріччя поточного року становила 6 млрд 815,5 млн грн, або 58,3 відс. місцевих податків.

Водночас внаслідок зменшення з 1 січня 2015 року нормативу відрахувань до місцевих бюджетів з основного бюджетоутворюючого податку місцевих бюджетів – податку на доходи фізичних осіб, з 100 відс. до 75 відс. (до бюджету м. Києва з 50 відс. до 40 відс.) надходження цього податку у звітному періоді зменшилися, порівняно з відповідним періодом попереднього року, на 6 млрд 63,1 млн грн, або 20,0 відсотка.

5.3. Упродовж першого півріччя 2015 року видатки місцевих бюджетів проведені в сумі 118 млрд 820,8 млн грн, або 45,2 відс. річного плану, що більше, ніж у відповідному періоді попереднього року,

на 8 млрд 592,4 млн грн, або 7,8 відсотка. Частка видатків місцевих бюджетів у видатках зведеного бюджету зменшилася на 3,6 відс. пункту – до 41,1 відсотка.

Найбільше коштів місцевих бюджетів використано на освіту – 40 млрд 258,7 млн грн, або 33,9 відс. загального обсягу видатків місцевих бюджетів, соціальний захист і соціальне забезпечення – 30 млрд 699,9 млн грн, або 25,8 відс., та охорону здоров'я – 27 млрд 20,2 млн грн, або 22,7 відсотка. Порівняно із січнем – червнем 2014 року, найбільше зросли видатки на охорону здоров'я – на 5 млрд 1,8 млн грн, або 22,7 відс., освіту – на 2 млрд 518,4 млн грн, або 6,7 відс., економічну діяльність – на 2 млрд 335,7 млн грн, або 89,8 відс., загальнодержавні функції – на 1 млрд 139,7 млн грн, або 21,7 відс., і водночас зменшилися видатки на житлово-комунальне господарство – на 2 млрд 397,4 млн грн, або 41,1 відс., духовний та фізичний розвиток – на 741,8 млн грн, або 15,4 відсотка.

Для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій до загального фонду державного бюджету з місцевих бюджетів перераховано реверсну дотацію в сумі 1 млрд 355,1 млн грн, або 74,4 відс. плану звітного періоду. Реверсна дотація в обсягах, менших за планові, перерахована з бюджетів Донецької області у сумі 410,9 млн грн, або 76,5 відс. розпису на січень – червень, Луганської області – 56,1 млн грн, або 98,7 відсотка. Також до спеціального фонду державного бюджету з місцевих бюджетів перераховано субвенцію на виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку регіонів у сумі 174,7 млн грн, або 100,4 відс. річного плану.

Поточні видатки проведені в сумі 109 млрд 35,1 млн грн, що на 3 млрд 11,2 млн грн, або 2,8 відс., більше, ніж у січні – червні попереднього року, капітальні видатки – 9 млрд 785,7 млн грн, що більше на 5 млрд 581,2 млн грн, або в 2,3 раза. Порівняно із відповідним періодом попереднього року, частка поточних видатків зменшилася на 4,4 відс. пункту – до 91,8 відс. загального обсягу видатків місцевих бюджетів, а частка капітальних видатків збільшилася відповідно до 8,2 відсотка.

На захищені видатки спрямовано 95 млрд 788,6 млн грн, або 80,6 відс. загального обсягу видатків. Для забезпечення проведення захищених видатків загального фонду місцевих бюджетів з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових касових розривів надано позик у сумі 1 млрд 484,8 млн грн, що на 16 млрд 696,9 млн грн, або в 12,2 раза, менше, ніж за січень – червень 2014 року. Найбільше позик надано бюджету м. Києва – 660,6 млн грн, або 44,5 відс. загального обсягу. На 1 липня 2015 року заборгованість за цими позиками становила 150,1 млн грн, з яких 38,1 млн грн – заборгованість місцевих бюджетів Автономної Республіки Крим (27,1 млн грн) і Луганської області (11,0 млн грн) за позиками, наданими в 2014 році та не погашеними на 1 січня 2015 року.

Відповідно до Закону України від 28.12.2014 № 79-VIII „Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин”, середньострокові позики, які надавалися місцевим бюджетам з єдиного казначейського рахунку, з 1 січня 2015 року не надаються. Проте зобов'язання за такими позиками, які надавалися місцевим бюджетам протягом 2009 – 2014 років з єдиного казначейського рахунку, становили на 1 липня 2015 року 8 млрд 976,1 млн гривень.

5.4. З початку року дебіторська заборгованість розпорядників і одержувачів коштів місцевих бюджетів збільшилася, а кредиторська заборгованість – зменшилася.

Дебіторська заборгованість збільшилася на 553,4 млн грн, або 43,8 відс., – до 1 млрд 816,5 млн грн, з неї прострочена – 278,4 млн грн, або 15,3 відс. загального обсягу. Найбільші суми дебіторської заборгованості обліковувалися в розпорядників й одержувачів коштів бюджету м. Києва – 233,4 млн грн, або 12,9 відс. загального обсягу; бюджетів Запорізької області – 170,3 млн грн, або 9,4 відсотка.

Кредиторська заборгованість зменшилася на 530,6 млн грн, або 7,2 відс., – до 6 млрд 876,5 млн грн, з неї прострочена – 1 млрд 509,2 млн грн, або 21,9 відсотка. Проте значно збільшилася заборгованість з оплати праці і нарахувань на заробітну плату – на 1 млрд 153,9 млн грн, або в 3,4 раза; інших виплат населенню – на 434,8 млн грн, або 32,5 відс.; субсидій та поточних трансфертів підприємствам (установам, організаціям) – на 277,6 млн грн, або в 3,3 раза. Найбільша кредиторська заборгованість обліковується у розпорядників й одержувачів коштів бюджетів Донецької області – 852,9 млн грн, або 12,4 відс. загального обсягу; Луганської області – 760,1 млн грн, або 11,1 відс.; бюджету м. Києва – 513,8 млн грн, або 7,5 відсотка.

5.5. Упродовж січня – червня 2015 року загальний обсяг боргових зобов'язань місцевих бюджетів збільшився.

Борг місцевих бюджетів зріс на 2 млрд 594,9 млн грн, або 10,9 відс., – до 26 млрд 453,7 млн грн, з них внутрішній борг – 14 млрд 865,1 млн грн, зовнішній – 11 млрд 588,6 млн гривень. При цьому внутрішній борг місцевих бюджетів за позиками, наданими з єдиного казначейського рахунку, становив 9 млрд 126,2 млн грн, або 61,4 відс. загальної суми внутрішнього боргу; за цінними паперами місцевих бюджетів – 5 млрд 383,3 млн грн, або 36,2 відсотка. Найбільший обсяг боргу рахувався за бюджетом м. Києва – 20 млрд 412,2 млн грн, або 77,2 відс. загальної суми боргу місцевих бюджетів.

Крім того, гарантовані територіальними громадами борги на кінець червня 2015 року становили 4 млрд 584,3 млн грн, з яких зовнішні – 3 млрд 533,6 млн грн, або 77,1 відс., з них 1 млрд 593,5 млн грн, або 45,1 відс., рахуються за бюджетом м. Києва і 1 млрд грн, або 28,3 відс., за бюджетами Львівської області.

* * *

ПІДСУМОВУЮЧИ ВИСНОВКИ, РАХУНКОВА ПАЛАТА ВІДЗНАЧАЄ:

1. Державний бюджет України у звітному періоді виконувався в умовах падіння ділової активності, зниження експорту товарів.

2. Доходи державного бюджету становили 244,7 млрд грн, або 48,2 відс. річного плану. План звітного періоду за доходами загального фонду перевиконано на 21,4 млрд грн, або 10,1 відсотка.

Порівняно з першим півріччям 2014 року, доходи державного бюджету зросли на 68,8 млрд грн, або 39,1 відс., що в умовах економічного падіння спричинено насамперед девальвацією гривні, змінами бюджетного і податкового законодавства й інфляційним чинником.

3. Видатки державного бюджету проведені в сумі 245,7 млрд грн, або 42,8 відс. річного плану, що на 48,1 млрд грн, або 24,4 відс., більше, ніж у першому півріччі 2014 року. На поточні видатки спрямовано 98,9 відс. їх загального обсягу.

Загальний обсяг наданих з державного бюджету трансфертів збільшився, порівняно з першим півріччям попереднього року, на 15,2 млрд грн, або 24,4 відс., їх частка в доходах місцевих бюджетів зросла на 2,6 відс. пункту – до 58,3 відсотка.

4. За перше півріччя 2015 року державний бюджет виконано з дефіцитом у сумі 2,1 млрд грн, або 2,7 відс. річного плану. Для фінансування державного бюджету залучено державні запозичення, частка яких у загальній сумі надходжень до державного бюджету, порівняно з відповідним періодом 2014 року, зросла до 39,0 відсотка.

5. Девальвація гривні до іноземних валют і перевищення в 2,1 раза державних запозичень над витратами на погашення державного боргу призвели до збільшення державного боргу на 27,6 відс. – до 1 трлн 208,8 млрд гривень. Загалом державний і гарантований державою борг з початку року зріс на 30,7 відс. – до 1 трлн 438,2 млрд гривень.

Витрати на погашення й обслуговування державного боргу збільшилися, порівняно із січнем – червнем 2014 року, на 47,6 млрд грн, або 69,2 відс., – до 116,4 млрд гривень.

ПРОПОЗИЦІЇ

З метою усунення виявлених відхилень і порушень при виконанні Державного бюджету України на 2015 рік Рахункова палата вважає за доцільне рекомендувати:

1) Кабінету Міністрів України:

- забезпечити виконання заходів Державної цільової соціальної програми подолання та запобігання бідності на період до 2015 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 31.08.2011 № 1057, щодо своєчасної виплати заробітної плати і недопущення виникнення її заборгованості, передусім перед працівниками економічно активних підприємств державної форми власності;

- прискорити затвердження нормативно-правових актів щодо порядків використання коштів, запланованих у державному бюджеті на поточний рік, і порядків та умов надання з державного бюджету місцевим бюджетам субвенцій для забезпечення проведення запланованих видатків у повному обсязі;

- забезпечити належну організацію проведення розпорядниками бюджетних коштів процедур закупівель відповідно до Закону України від 10.04.2014 № 1197-VII „Про здійснення державних закупівель” для своєчасного виконання бюджетних програм;

- посилити контроль за своєчасним поверненням до державного бюджету раніше наданих кредитів з метою недопущення виникнення та/або зростання простроченої заборгованості перед державним бюджетом;

- затвердити і подати на схвалення Верховній Раді України план заходів з приведення загального обсягу державного боргу та гарантованого державою боргу у відповідність із встановленими частиною другою статті 18 Бюджетного кодексу України вимогами;

2) Міністерству фінансів України і Державній фіскальній службі України вжити додаткових заходів щодо:

- виконання планових показників надходжень до державного бюджету, зокрема рентної плати за користування надрами для видобування нафти та природного газу, частини чистого прибутку (доходу) державних або комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до відповідного бюджету, та дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна або комунальна власність;

- здійснення бюджетного відшкодування грошовими коштами платникам податку на додану вартість у межах, визначених помісячним розписом доходів загального фонду державного бюджету;

- збільшення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість грошовими коштами для скорочення залишків невідшкодованого платникам податку на додану вартість;

- забезпечення погашення суб'єктами господарської діяльності простроченої заборгованості перед державним бюджетом за кредитами (позиками), залученими державою або під державні гарантії, й іншими позичками, отриманими з державного бюджету.

Голова Рахункової палати

Р. М. Магута